

På sporet af det tavse flertal?

Analyse af den danske befolknings perspektiver
på demokrati og bæredygtighed

*Et videns- og handlingsgrundlag for
VELUX FONDENS nye visionsinitiativ
'Demokratisk Bæredygtighed'*

Indhold

Kap. 1: Genstandsfelt og metode

Kap. 2: Tendenser på tværs af befolkningen

Kap. 3: Segmenterne i dybden: Hvordan forstår forskellige danskere Demokratisk Bæredygtighed?

Kap. 4: Bag om undersøgelsen

Introduktion:

Værdier og kultur er en overset, kritisk faktor i systemisk forandring

Demokratisk Bæredygtighed handler om balancer. Hvordan opnår vi balance imellem forskellige synspunkter, motivationer, interesser og verdenssyn? Og hvordan skaber vi en ramme for at forstå de dilemmaer og brudflader, der eksisterer mellem forskellige dimensioner af bæredygtighed? Ultimativt handler det om, hvordan vi kan samles i fælles løsninger på trods af forskelligheder. Når demokrati lykkes, sker det i en spænding mellem konflikt og konsensus. Det sker, når den offentlige samtale og de politiske beslutninger formår at integrere modsætninger i nye kompromiser, som parterne kan "se sig selv i".

Og hvad er det, vi da "ser med" som mennesker? Vi ser med vores værdier og gennem vores følelser. Det er omdrejningspunktet for nærværende undersøgelse, som giver et videns- og handlingsgrundlag for arbejdet mod et demokratisk bæredygtigt samfund.

Værdier og kultur er en overset, kritisk faktor i systemisk forandring. Nogle går endda så langt som til at påstå, at *"Culture is upstream from politics"* eller, som en tidligere dansk statsminister formulerede den samme pointe: Det er "kulturkampen", der afgør samfundets udvikling.

Demokratisk Bæredygtighed forudsætter, at en overgang mod bæredygtighed lykkes i praksis og ikke blot forbliver en ambition. Men også at overgangen sker på en måde, der opleves retfærdig og i samklang med (kultivering af) folks værdier og værdighed.

Værdier er nemlig ikke statiske. De ændres og kultiveres langsomt i mødet mellem mennesker. Derfor er værdier også en stabiliserende faktor på samfundssystemer.

Man begår fejl, hvis man tror, at bæredygtighedsudfordringer kan "løses" alene ad teknologisk vej. Hvis man antager, at samfundet kan opnå absolut bæredygtighed, uden det griber væsentligt ind i den enkelte borgers hverdag, så har man en ufuldstændig forståelse af opgaven.

Derfor skal borgerne med på rejsen mod absolut bæredygtighed. Involvering og aktiv deltagelse er en forudsætning for, at borgerne kan se sig selv i fælles løsninger. Vejen mod et demokratisk bæredygtigt samfund kræver derfor, at borgerne får mulighed for at bidrage til og præge løsninger med deres egne værdier gennem demokratiske processer. Det udfolder vi i analysen med begreberne demokratisk selvtillid og institutionel retfærdighed.

Demokratisk Bæredygtighed er netop et begreb, der kan favne den helhed og kompleksitet. Demokrati handler nemlig ikke kun om at fordele goder og byrder, men også værdighed.

Denne undersøgelse bidrager især med to ting:

1. En ny forståelse af, hvordan samfund forandres ikke kun af teknologi, men også af sociale, kulturelle og værdimæssige forhold.
2. Et unikt nyt værktøj til at tænke systemisk og langsigtet om, hvordan vejen mod et demokratisk bæredygtigt samfund kan fremmes gennem et samspil mellem værdier, handlinger og resultater fra det individuelle til det kollektive niveau.

Kapitel 1.

Genstandsfelt og metode

Genstandsfelt: Konceptualisering af Demokratisk Bæredygtighed

Demokratisk Bæredygtighed kan forstås som et samfund i balance. For at undersøge danskernes forhold til Demokratisk Bæredygtighed har vi afgrænset feltet til: (1) forskellige dimensioner af bæredygtighed, (2) det demokratiske systems handlekapacitet forstået som borgernes demokratiske selvtillid og oplevelse af institutionernes retfærdighed og (3) samfundets evne til at løse problemer og skabe resultater, der indgyder en tro på fremtiden og realiserer positive, systemiske fremskridt.

(1) Bæredygtighedsdimensioner

Kulturel bæredygtighed er at leve, udvikle sig og bevare sin relevans i samfundet over flere generationer, så traditioner, kundskaber, livsformer og måder at være sammen på kan bidrage til samfundsmæssig samhørighed.

Miljømæssig bæredygtighed er, at samfundets indretning og opbyggede levevis holdes inden for de planetære grænser i dag og for fremtidige generationer.

Social bæredygtighed er et samfund, der giver adgang til opfyldelse af grundlæggende behov og rettigheder for alle mennesker, fremmer social retfærdighed, lighed og inklusion, og understøtter stærke fællesskaber og deltagelse uden at kompromittere fremtidige generationers muligheder for at opnå det samme.

(2) Oplevelsen af det demokratiske system

Demokratisk selvtillid er:

1. at tro på og opleve, at man kan sætte aftryk på sine omgivelser.
2. at tro på og opleve, at samfundet er responsivt over for det, man har på hjerte.
3. at tro på og opleve, at det er muligt at inspirere og engagere andre i at sætte aftryk.*

Institutionernes retfærdighed er:

1. retfærdige processer, der bygger på inkluderende, gennemsigtige og evidensbaserede tilgange.
2. retfærdig fordeling af byrder og goder.
3. retfærdig anerkendelse af forskellige hensyn på tværs af livsformer.**

(3) Fremtidsudsigter og resultater

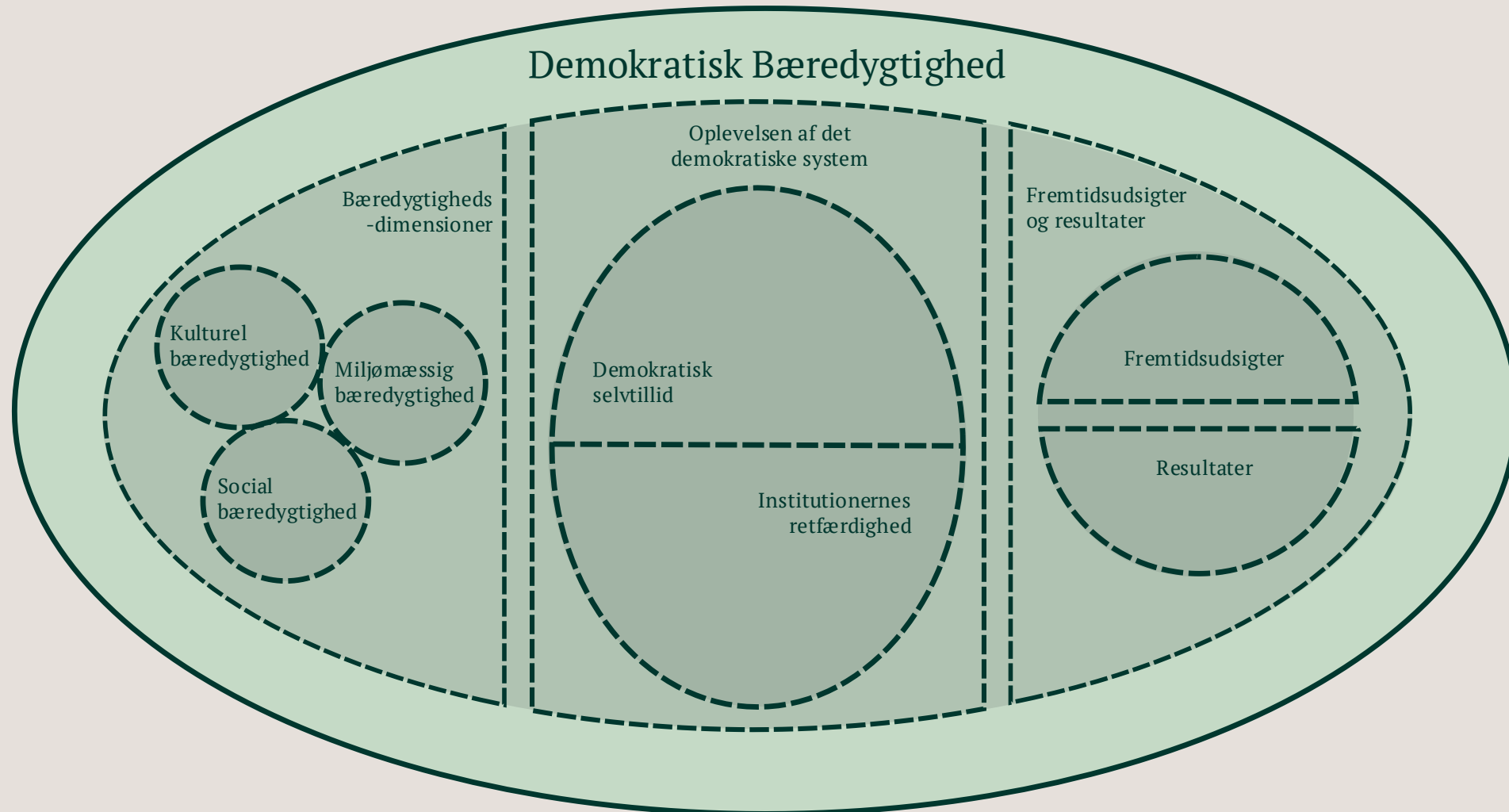
Samfundets resultater forstås vi som *det demokratiske systems**** evne til at danne **positive fremtidsudsigter** og **realisere forandring** på linje med befolkningens behov og ønsker.

* En videreudvikling af begrebet political efficacy kombineret med personlig, kollektiv og civic efficacy samt (uformel) lederskabs efficacy.

** Som defineret af Det Europæiske Miljøagentur, EEA, november 2024.

*** Begrebet peger på en holistisk forståelse af et samfunds kapacitet til at forandre sig, som ikke kan reduceres til staten eller regeringens vedtagelser eksempelvis.

Genstandsfelt: Visualisering af Demokratisk Bæredygtighed

Core Belief-model Danmark

Værdier som grundlag for handling og samarbejde

Undersøgelsen bygger på Core Belief-modellen, som er udviklet og velafprøvet i flere lande af det internationale analysebureau More In Common og her modificeret til danske forhold. Modellen bidrager med unik indsigt i menneskers værdimæssige afsæt for engagement og handling, som ikke repræsenteres i de demografiske og socioøkonomiske baggrundsforhold.

Traditionelle måder at afdække folks holdninger til politiske og samfundsmæssige emner ved at undersøge forskelle med udgangspunkt i alder, køn, geografi og uddannelsesnivea har svært ved at forklare, hvorfor der ved første øjekast opstår en bred opbakning til den grønne omstilling, mens den konkrete forandring i handlinger ikke følger med. Nyere forskning inden for socialpsykologi, adfærdsøkonomi og neurovidenskab antyder i stedet, at menneskelig holdningsdannelse og adfærdsændringer og samarbejde hænger tæt sammen med folks grundværdier.

Hvad er grundværdier?

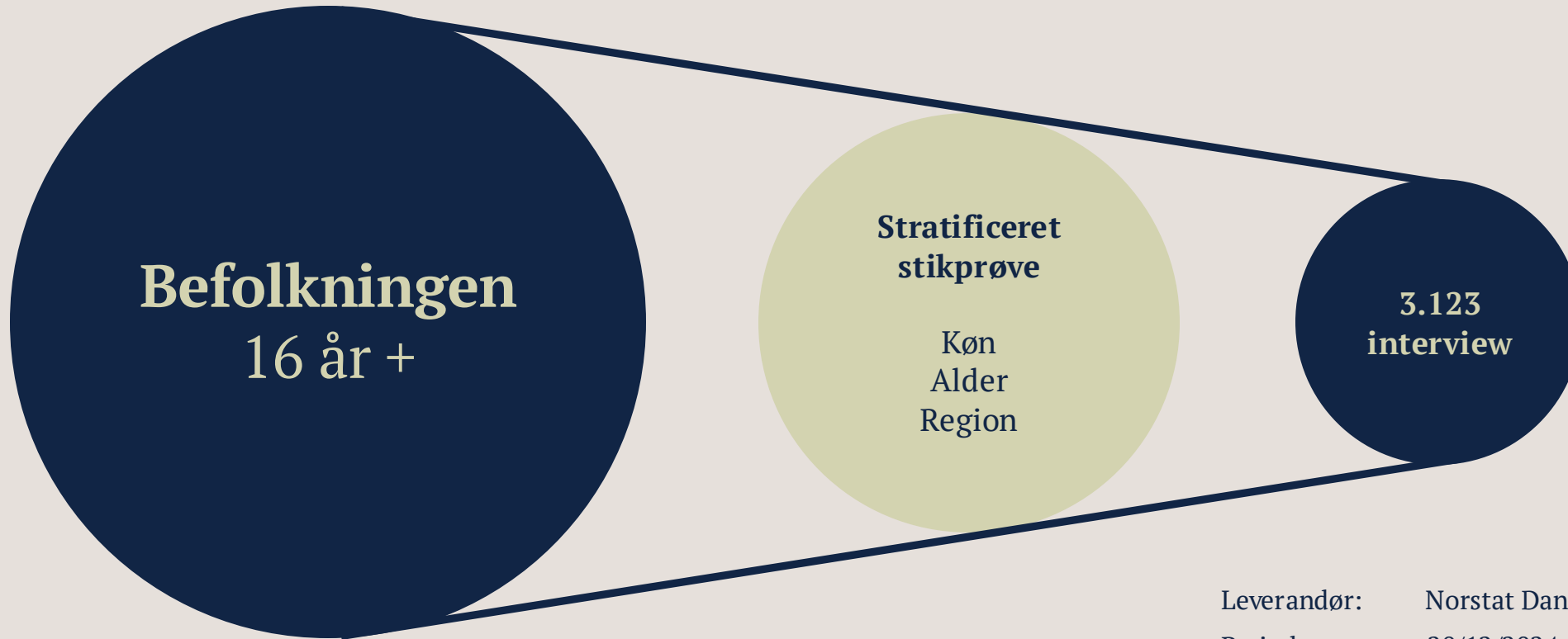
- Grundværdier er folks centrale bedømmelser af det ønskværdige, rigtige eller retfærdige i et givet udsagn.
- Mennesker bruger grundværdier som en måde at ordne og klassificere begivenheder, mennesker, konflikter, institutioner og traditioner på.
- Grundværdier er altså fundamentet for vores identitet, en kerne i fællesskaber, en forudsætning for værdighed og for modstandskraft over for usikkerhed, diskrimination og anerkendelsestab.
- **Kort sagt er værdier grundlaget for menneskelig handling og samarbejde.**

Grundværdier, overbevisninger og normers betydning for menneskelig handling

Kilde: Clarke, Webster & Corner (2020)

Kvantitativ befolkningsundersøgelse: Univers og metode

Leverandør: Norstat Danmark onlinepanel
Periode: 20/12/2024 – 9/1/2025
Vægtning: Køn, alder, region, uddannelse
Data: Landsrepræsentativt 16 år +
Usikkerhed: +/- 1,8 point på totalen (95 %-niveau)

Kvalitative fokusgrupper: Målgrupper og metode

Målgrupper

Der er rekrutteret til fokusgrupper med hver af de seks Core Belief-segmenter. Baseret på den kvantitative befolkningsundersøgelse er der udsendt en mail til respondenter tilhørende det respektive segment med invitation til fokusgruppen. Potentielle deltagere er efterfølgende slutrekrutteret på telefon.

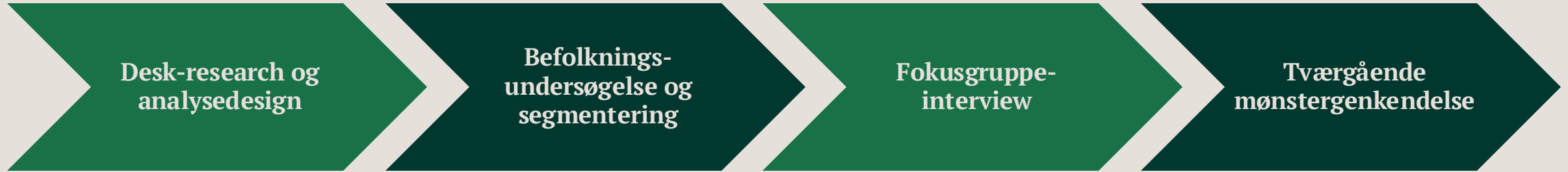
Der er i forbindelse med slutrekrutteringen gennemført en validering af respondentens tilhørsforhold til det aktuelle Core Belief-segment. Hver fokusgruppe bestod af syv-otte deltagere med variation i køn, alder og uddannelse.

Metode

6 x 3 timers fokusgruppe-interview med følgende fem øvelser:

1. Fysisk placering i rummet mellem bæredygtighedsdimensioner for tre konkrete samfundsdilemmaer med tid til fælles refleksion.
2. Demokratisk selvtillid og rolle i fællesskaber med brug af billedkort og fortællinger fra eget liv.
3. Associationsleg til ordsky om Demokratisk Bæredygtighed fra befolkningsundersøgelsen til segmentspecifik nuancering.
4. Forhold til samfundets handleevne og institutionernes retfærdighed med brug af følelseskort og historiefortælling.
5. Mini-fremtidsværksted: faciliteret gruppearbejde med udvikling af to fremtidsscenerier for det mest demokratiske bæredygtige samfund (utopi/drøm) og mindst demokratiske bæredygtige samfund (dystopi/mareridt).

Fremgangsmåde: Undersøgelsens fire faser

- Afgrænsning af genstandsfelt.
- Samskabelse af analysedesign på designworkshop.
- Konceptualisering og operationalisering af nøglebegreber.
- Udvikling af spørgeramme til befolkningsundersøgelse.

- Dataanalyse og segmentering: hierarkisk klyngeanalyse til indplacering i grundværdisegmenter.
- Indeksning af segmenters forhold til nøglebegreber.
- Udvikling af spørgeramme til fokusgrupper.

- Dybdegående fokusgruppe-interview med hvert segment bestående af fem øvelser til nuancering af kvantitative indsigter.
- Typologisering og beskrivelse af segmenternes grundlæggende forståelse af Demokratisk Bæredygtighed.

- Mønstergenkendelsesworkshop til identificering af mønstre på tværs af datasæt: Hvad karakteriserer segmenterne i dybden, og hvilke tendenser er der på tværs af befolkningen.
- Opsamling af strategiske læringer og formulering af anbefalinger.

Sådan kan analysen sættes i spil

1

Et redskab til at udfordre antagelser

Brug indsigterne til at reflektere over jeres **strategi**: Hvem starter i med, og hvad beder i dem om?

Udfordr dine og andres antagelser om forskellige menneskers forståelser og handlemuligheder.

Tænk over, hvad de bredere implikationer af jeres indsatser er: Hvordan påvirker en indsats målrettet ét segment de andre segmenter?

2

En måde at bygge på fælles værdier

Brug indsigterne til at forstå forskelle mellem segmenter med det formål at fremme en fælles forståelse og sammenhold, så indsatser orienteres omkring de fælles værdier, da dette forebygger og modarbejder polarisering.

Byg engagementsindsatser op omkring **fællesskaber**: Hvad har folk til fælles, og hvordan handler vi sammen på vores fælles drømme?

3

Et dynamisk værktøj til gensidig læring. Ikke en statisk facitliste.

Segmenterne skal forstås dynamisk: Start, hvor folk er, og byg bro til deres værdier, men husk, at folk kan bevæge sig. fx gennem samtaler og nære relationers påvirkning har alle potentiale til at bevæge sig. Tal derfor ikke andre efter munden, men vær tro mod egne værdier.

Test løbende indsatser og budskaber: En segmentanalyse kan ikke alene give svaret på, hvordan forskellige mennesker engageres. Det er en **læreproces**, hvor man hele tiden skal afprøve og blive klogere.

Kapitel 2.

Tendenser på tværs af befolkningen

Mennesker er forskellige og navigerer ud fra grundværdier

Det er derfor afgørende at differentiere mellem forskellige værdisegmenters forståelse af Demokratisk Bæredygtighed.

Base: 3.123 landsrepræsentative interview 16 år + / december 2024 – januar 2025 / alle tal i %

Demokrati og bæredygtighed kan godt forenes

- Demokratisk Bæredygtighed er ikke et etableret begreb endnu, men på hver deres måde er alle segmenter med på, at **bæredygtighed og demokrati hænger sammen**.
- Når danskerne bliver spurgt ind til, hvad de associerer begrebet med, så handler det om **basale og universelle værdier**. Begrebet knyttes i særlig grad til **den grønne dagsorden** i form af klima og miljø.
- Demokratisk Bæredygtighed indeholder frugtbare spændinger og **fungerer som fremkaldervæske for samtaler** om, hvad der har betydning for folk i deres liv og deres syn på samfundet.
- Hvordan forskellige grupper i befolkningen forholder sig **til vejen mod et demokratisk bæredygtigt samfund, er mere interessant** end selve begrebet, og hvad man kalder endemålet. Fordi det i sidste ende er samarbejde på tværs af forskelligheder, der muliggør forandring.
- Forandringer kan blive bæredygtige forstået som langtidsholdbare, når de sker som resultatet af samarbejde, der udmønter sig i en ny **overlappende konsensus**. Analysen her viser, at der trods forskelligheder mellem segmenterne er en underliggende konsensus at fundere langsigtede indsatser på.

Kultur er en overset faktor i samfundsforandring

- For at forstå danskernes forhold til bæredygtighedsdimensionerne, har vi valgt at operationalisere dem ned i tre konkrete, aktuelle og arketyperiske dilemmaer, som præsenteret på side 19. Det er med afsæt i indsigter fra spørgeskema og fokusgrupper om disse tre konkrete dilemmaer, at vi drager nogle generelle konklusioner.
- Ser vi på, hvordan prioriteringen mellem social, miljømæssig og kulturel bæredygtighed varierer mellem segmenterne, når de skal forholde sig til samfundsdilemmaerne på side 21, 22 og 23, så er der nogenlunde stabilitet omkring det sociale. **Der er altså en samlende kraft omkring den sociale bæredygtighedsdimension.**
- På tværs af befolkningen er der et ønske om, at **den grønne omstilling skal ske socialt retfærdigt**. Hvordan den sociale retfærdighed forstås og opleves, varierer mellem segmenterne.
- Danskerne forstår social bæredygtighed som mere end jobsikkerhed og i mindst lige så høj grad som **livskvalitet** og **lokal sammenhængskraft**.
- Til gengæld varierer vægtningen mellem kulturel og miljømæssig bæredygtighed meget imellem segmenterne, når de skal forholde sig til samfundsdilemmaer. Der kan altså være en risiko for konflikt mellem miljø- og kulturhensyn, **hvilket stiller store krav til den demokratiske proces**.
- Når vi som samfund skal forholde os til dilemmaer imellem forskellige bæredygtighedsdimensioner, er det vigtigt, at beslutningsprocesser opleves retfærdige på tværs af befolkningen og at kulturelle faktorer indtænkes systematisk. **Deliberative og inddragende processer** kan muliggøre, at forskellige kulturelle hensyn og værdier artikuleres og forhandles gennem samtale, hvilket øger sandsynligheden for, at konsensus kan etableres mellem forskellige interesser og værdier.

Et stærkt medborgerskab kræver forståelse for forskelligheder og bedre involvering

- **På tværs af segmenterne er der et grundlæggende ønske om at føle sig set, hørt og forstået i demokratiet.** Alle værdisegmenter besidder både potentialer og barrierer for demokratisk deltagelse og engagement.
- **Danskerne har generelt høj tillid til demokratiet som samfundsmodel og dets evne til at løse kollektive problemer.** Dog har de mindre tillid til beslutningstagere, når man dykker lidt ned. Vi kan se en spænding, idet borgerne opfatter deres personlige evne og vilje til at handle på problemer som stærkere end deres oplevede evne til at gøre en forskel og blive hørt i demokratiet.
- **Der er en bekymring for legitimiteten i de rum, hvor magthavere og eliten træffer beslutninger:** Stiller vi som samfund tilstrækkelige krav til gennemsigtighed og ansvarlighed for beslutninger i magtens rum, der lever op til demokratiske idealer?
- **På tværs af forskelligheder påtager befolkningen sig gerne en rolle som medborgere.** Det giver store forventninger til den demokratiske proces og behovet for inddragelse. One size fits all-løsninger og envejskommunikation er ofte utilstrækkeligt til at engagere flertallet af danskerne.

Fænomenet Demokratisk Bæredygtighed er nyt for danskerne

I befolkningens perspektiv handler begrebet Demokratisk Bæredygtighed om basale og universelle værdier. Skal befolkningen sætte ord på begrebet, kredser de om værdier som ansvar, lighed, frihed, rettigheder, respekt og fællesskab. Begreber, der alle danner rammen om de grundlæggende principper i det danske demokrati. Hertil kommer en perception af noget, der er levedygtigt og i særlig grad er knyttet til det grønne i form af klima og miljø.

55 %

... svarer "Ved ikke"

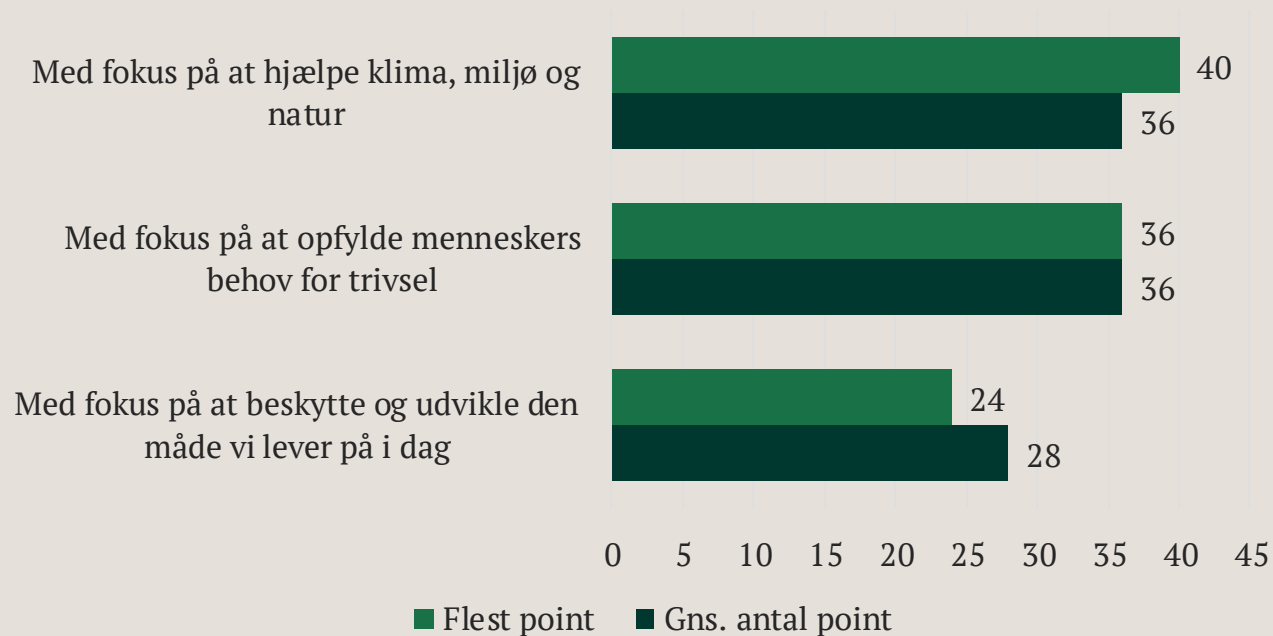

Base: 3.123 landsrepræsentative interview 16 år + / december 2024 – januar 2025 / alle tal i %

Alle tre bæredygtighedsdimensioner er vigtige

Når danskerne bliver bedt om at afveje vigtigheden mellem de tre bæredygtighedsdimensioner, hvis der skulle træffes en politisk beslutning, bliver miljødimensionen vægtet med 40 point, den sociale dimension bliver vægtet med 36 point, imens den kulturelle dimension bliver vægtet med 24 point.

Bæredygtighedsdimensioner Pointfordeling

Base: 3.123 landsrepræsentative interview 16 år + / december 2024 – januar 2025 / tal i % og absolutte tal

Sammenstødet mellem de tre bæredygtighedsdimensioner inden for konkrete samfundsdilemmaer

Når der dykkes ned i specifikke samfundsdilemmaer, ser afvejningen mellem de tre dimensioner dog anderledes ud. I det første samfundsdilemma vægter 60 % af danskerne den sociale dimension og mener, at det vigtigste er at sikre hjælp til de opsagte medarbejdere.

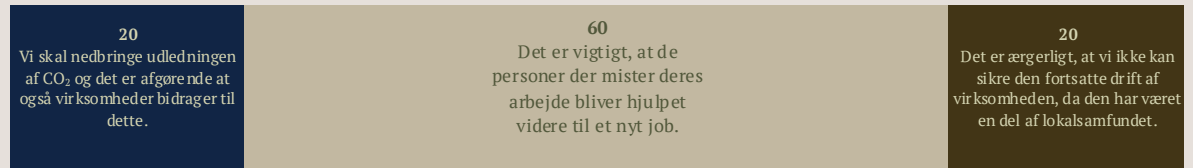
I det andet samfundsdilemma vægter 40 % af danskerne primært den kulturelle dimension og udtrykker bekymring for foreningslivet, hvis fodboldbanen nedlægges.

I tredje samfundsdilemma vægter 51 % af danskerne den kulturelle dimension og mener, at det må være muligt at finde en løsning, hvor både kvægbruget bevares og vandkvaliteten sikres.

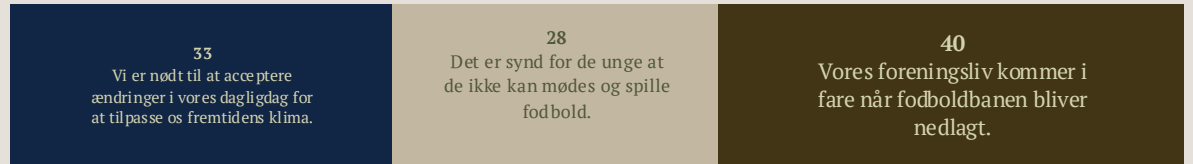
Det er således ikke entydigt, hvilken bæredygtighedsdimension der er drivende for, hvordan flertallet vil prioritere i en given situation, hvor de stilles over for et samfundsdilemma.

Forestil dig en samtale mellem tre personer. De diskuterer en netop opstået situation i deres lokalområde. Hvem er du alt-i-alt mest enig med?

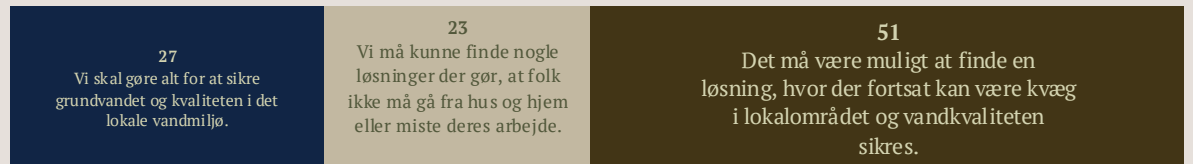
En stor lokal arbejdsplads lukker, og 80 personer opsiges pga. for store udgifter til betaling af CO₂-afgift

Den lokale fodboldbane skal nedlægges som led i kommunens klimatilpasning

For at sikre kvaliteten af grundvandet og det lokale vandmiljø bliver flere kvægbedrifter nedlagt

■ Miljø

■ Social

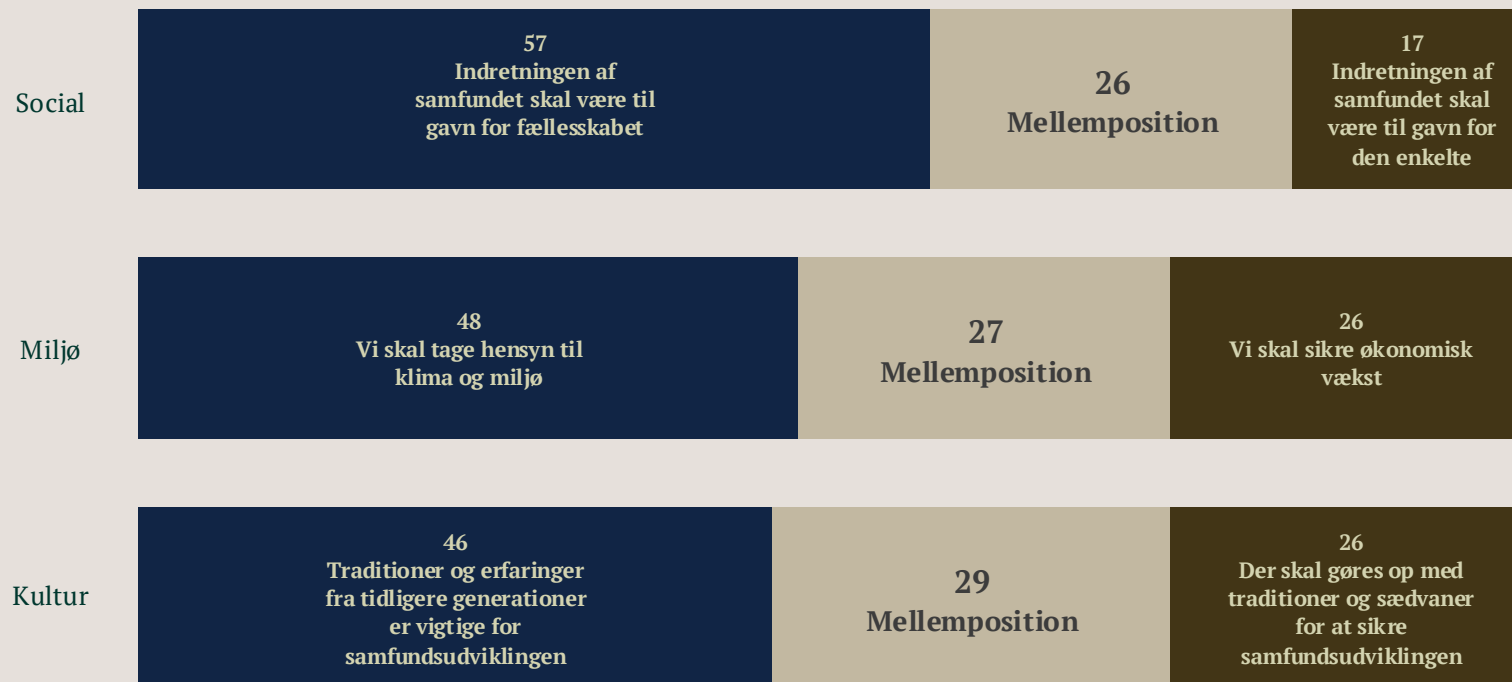
■ Kultur

Base: 3.123 landsrepræsentative interview 16 år + / december 2024 – januar 2025 / alle tal i %

Interne dynamikker i de tre bæredygtighedsdimensioner

Der er en samlende kraft omkring den sociale bæredygtighedsdimension, mens der i flere sammenhænge eksisterer en konflikt mellem miljømæssig og kulturel bæredygtighed.

Den samlende kraft omkring den sociale bæredygtighedsdimension ses eksempelvis, når 57 % af danskerne i større eller mindre grad mener, at indretningen af samfundet skal være til gavn for fællesskabet, hvorimod 17 % i større eller mindre grad mener, at den skal være til gavn for den enkelte.

Base: 3.123 landsrepræsentative interview 16 år + / december 2024 – januar 2025 / alle tal i %

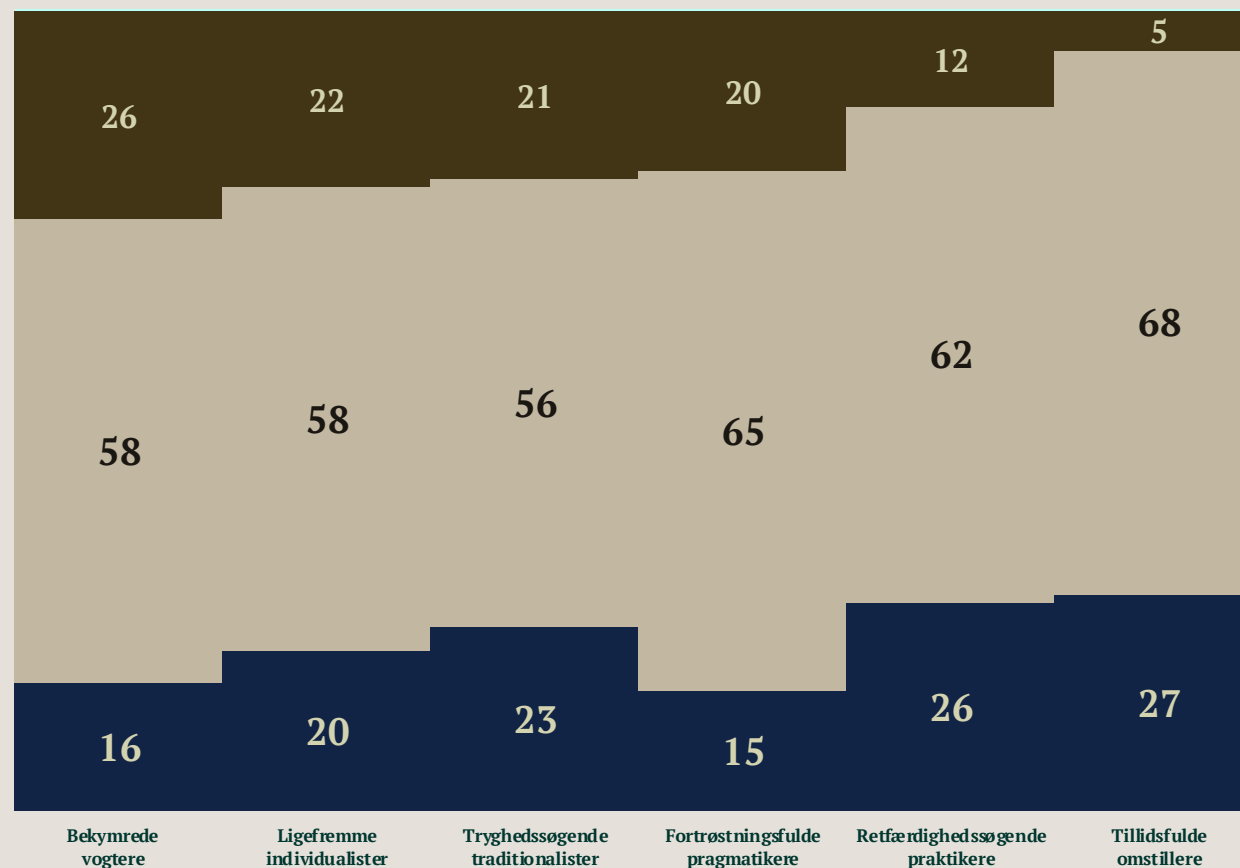
Dilemma om arbejdspladsnedlæggelsen fordelt på segmenter

I dilemmaet om arbejdspladsnedlæggelsen ses en tydelig fælles prioritering af den sociale dimension på tværs af seks segmenter, som varierer på baggrund af deres grundværdier.

Mellem 56 % og 68 % af alle segmenter vælger den sociale dimension, hvilket viser en bred konsensus om, at det vigtigste i dette tilfælde er at hjælpe de opsagte medarbejdere.

Dette er det eneste dilemma, hvor et flertal i samtlige segmenter samler sig om den sociale dimension.

En stor lokal arbejdsplads lukker og 80 personer opsiges pga. for store udgifter til betaling af CO2-afgift

- Kultur - Det er ærgerligt, at vi ikke kan sikre den fortsatte drift af virksomheden, da den har været en del af lokalsamfundet.
- Social - Det er vigtigt, at de personer der mister deres arbejde bliver hjulpet videre til et nyt job.
- Miljø - Vi skal nedbringe udledningen af CO2 og det er afgørende at også virksomheder bidrager til dette.

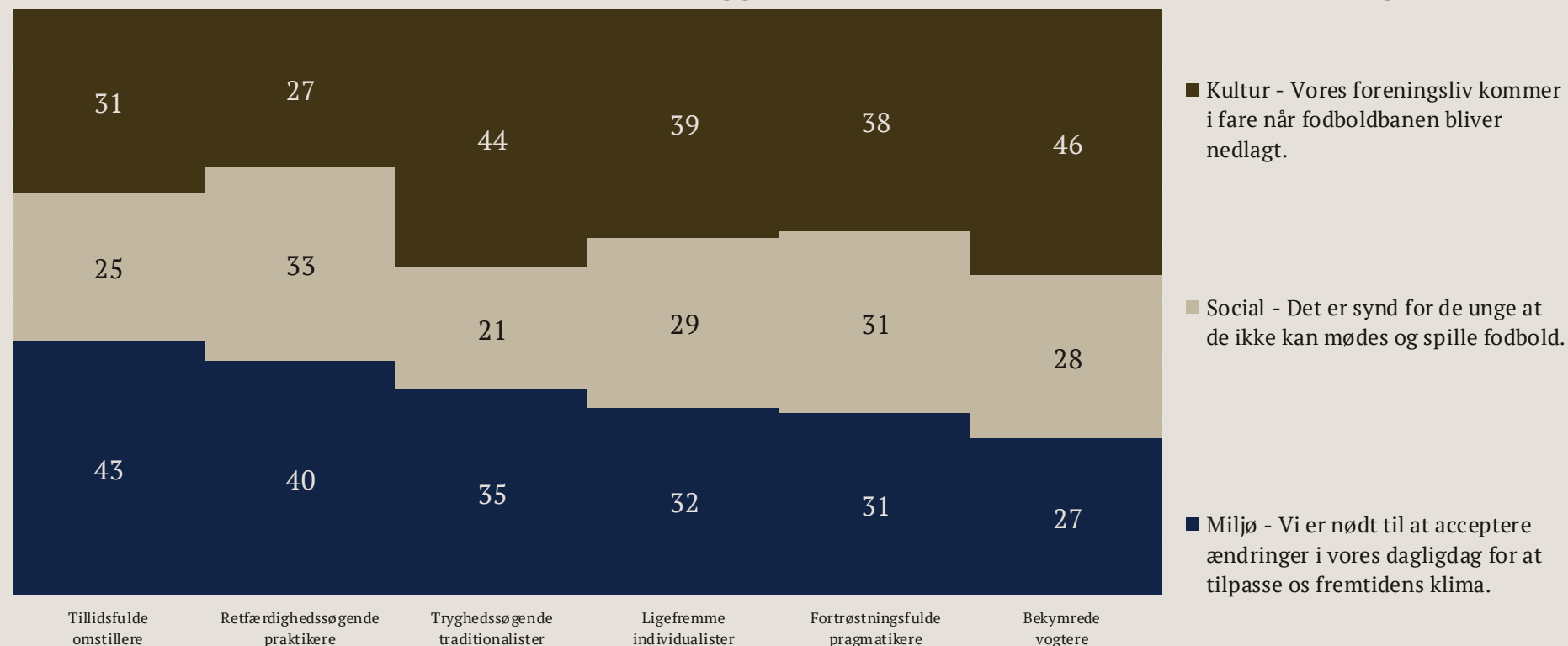
Base: 3.123 landsrepræsentative interview 16 år + / december 2024 – januar 2025 / alle tal i %

Dilemma om nedlæggelse af fodboldbane fordelt på segmenter

Konflikten mellem miljømæssig og kulturel bæredygtighed ses både i fodboldbane- og kvægbedriftsdilemmaet, hvor der eksisterer en opdeling mellem de segmenter, der vægter miljøsyn, og dem, der vægter kulturelle hensyn.

I fodboldbanedilemmaet er "Tryghedssøgende traditionalister" og "Bekymrede vogtere" markant mere tilbøjelige til at vælge den kulturelle dimension (44 % og 46 %), mens "Tillidsfulde omstillere" og "Retfærdighedssøgende praktikere" i højere grad vægter miljøet (43 % og 40 %).

Den lokale fodboldbane skal nedlægges, som led i kommunens klimatilpasning

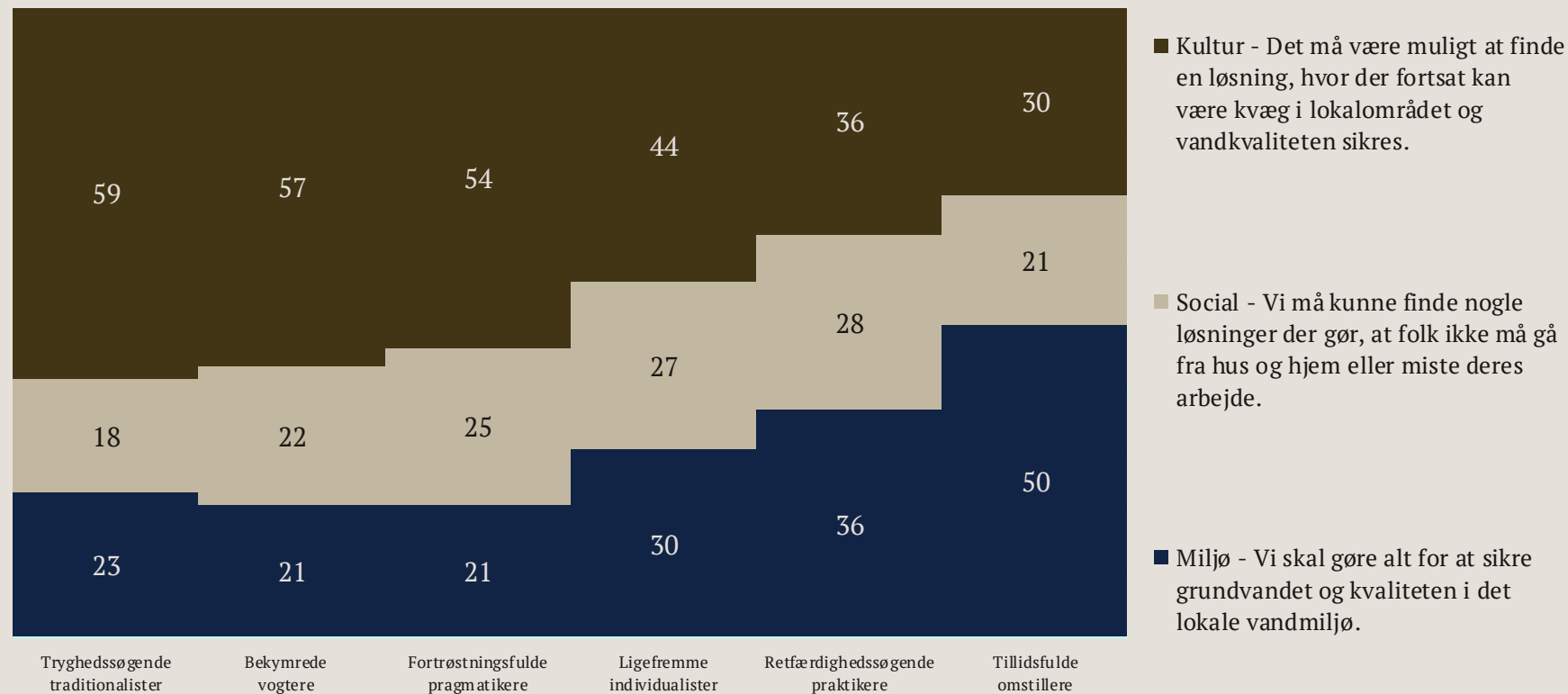
Base: 3.123 landsrepræsentative interview 16 år + / december 2024 – januar 2025 / alle tal i %

Dilemma om kvægbedrifter fordelt på segmenter

Det samme mønster gentager sig i kvægbedriftsdilemmaet, hvor de mere kulturorienterede segmenter ("Fortrøstningsfulde pragmatikere", "Tryghedssøgende traditionalister" og "Bekymrede vogtere") vægter den kulturelle dimension (54 %, 59 %, 57 %) markant mere end de miljøorienterede segmenter ("Tillidsfulde omstillere" og "Retfærdighedssøgende praktikere", hvor kun 30-36 % vælger kultur).

Her er derfor en konflikt mellem ønsket om at bevare traditioner og lokale fællesskaber (kulturel bæredygtighed) og hensynet til klima og miljø (miljømæssig bæredygtighed).

For at sikre kvaliteten af grundvandet og det lokale vandmiljø, bliver flere kvægbedrifter nedlagt

Base: 3.123 landsrepræsentative interview 16 år + / december 2024 – januar 2025 / alle tal i %

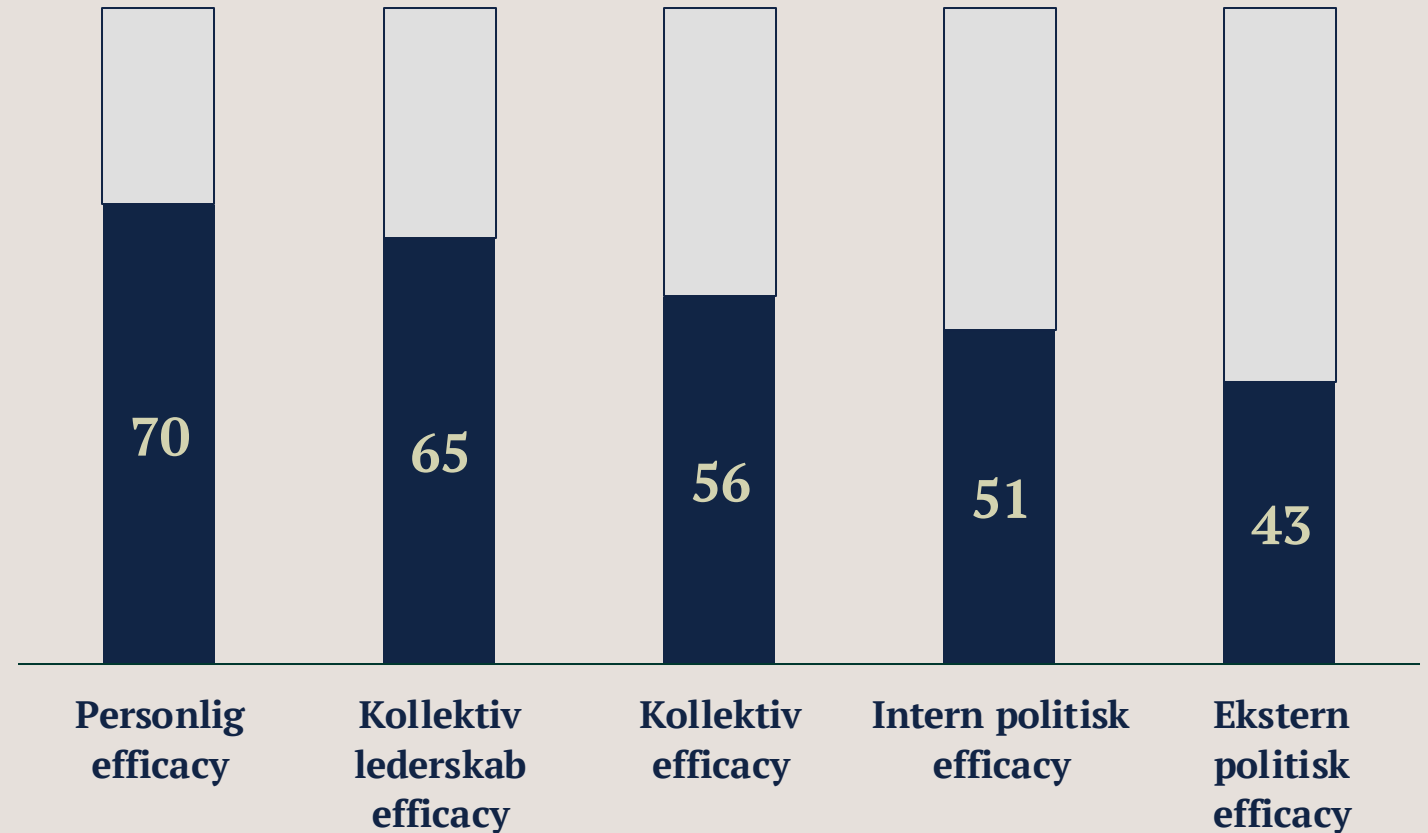
Demokratisk selvtillid

Arbejdet med Demokratisk Bæredygtighed involverer også et perspektiv på befolkningens relation til det demokratiske system forstået som deres demokratiske selvtillid (se operationalisering i kap. 5).

Undersøgelsen viser en situation, hvor perceptionen af den personlige evne og vilje til at agere i sin dagligdag står betydeligt stærkere end perceptionen af at kunne gøre en forskel og blive hørt i demokratiet.

Danskerne oplever i højere grad, at de kan handle og gøre en forskel i deres egen hverdag, end de føler, at deres stemme og handlinger har betydning i demokratiet.

På en skala fra 0 til 100 scorer troen på egen handlekraft 70, mens tilliden til at kunne påvirke politiske beslutninger kun ligger på 43. Dette peger på en skævvridning mellem individets oplevelse af handlekraft i hverdagen og tilliden til det politiske system, hvilket kan have betydning for demokratisk engagement og deltagelse.

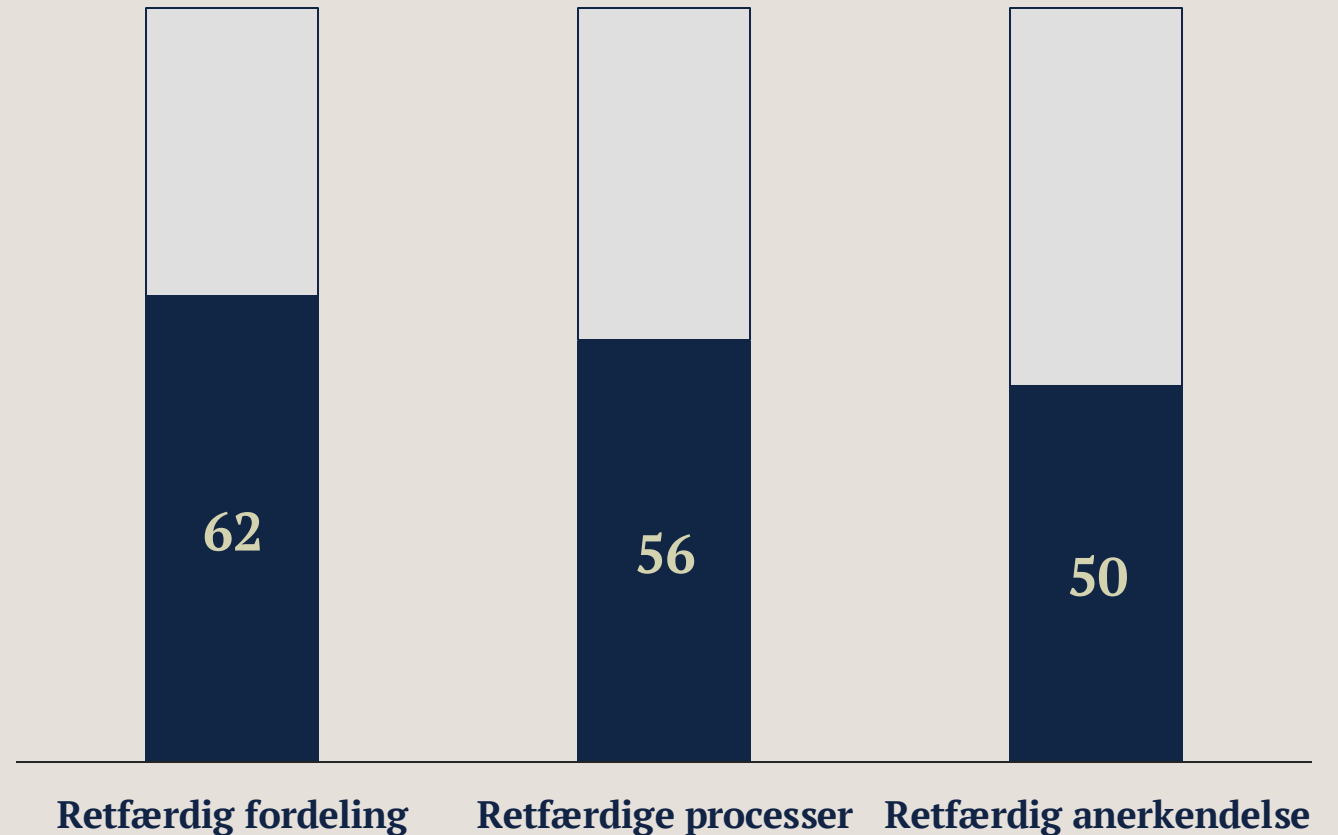
Base: 3.123 landsrepræsentative interview 16 år + / december 2024 – januar 2025 / alle tal i %

Institutionel retfærdighed

Samtidig synes der at eksistere et problemfelt i oplevelsen af den institutionelle retfærdighed i form af syn på samfundsmæssige processer, fordeling og anerkendelse (se operationalisering i kap. 5).

Blandt de tre dimensioner vurderes retfærdig fordeling som mest gældende med en score på 62 på en skala fra 0 til 100. Retfærdige processer vurderes lavere med 56, mens retfærdig anerkendelse ligger lavest på 50.

Dette indikerer, at befolkningen oplever størst udfordringer i, hvordan forskellige grupper anerkendes og inddrages, mens spørgsmål om fordeling vurderes som relativt mere retfærdige.

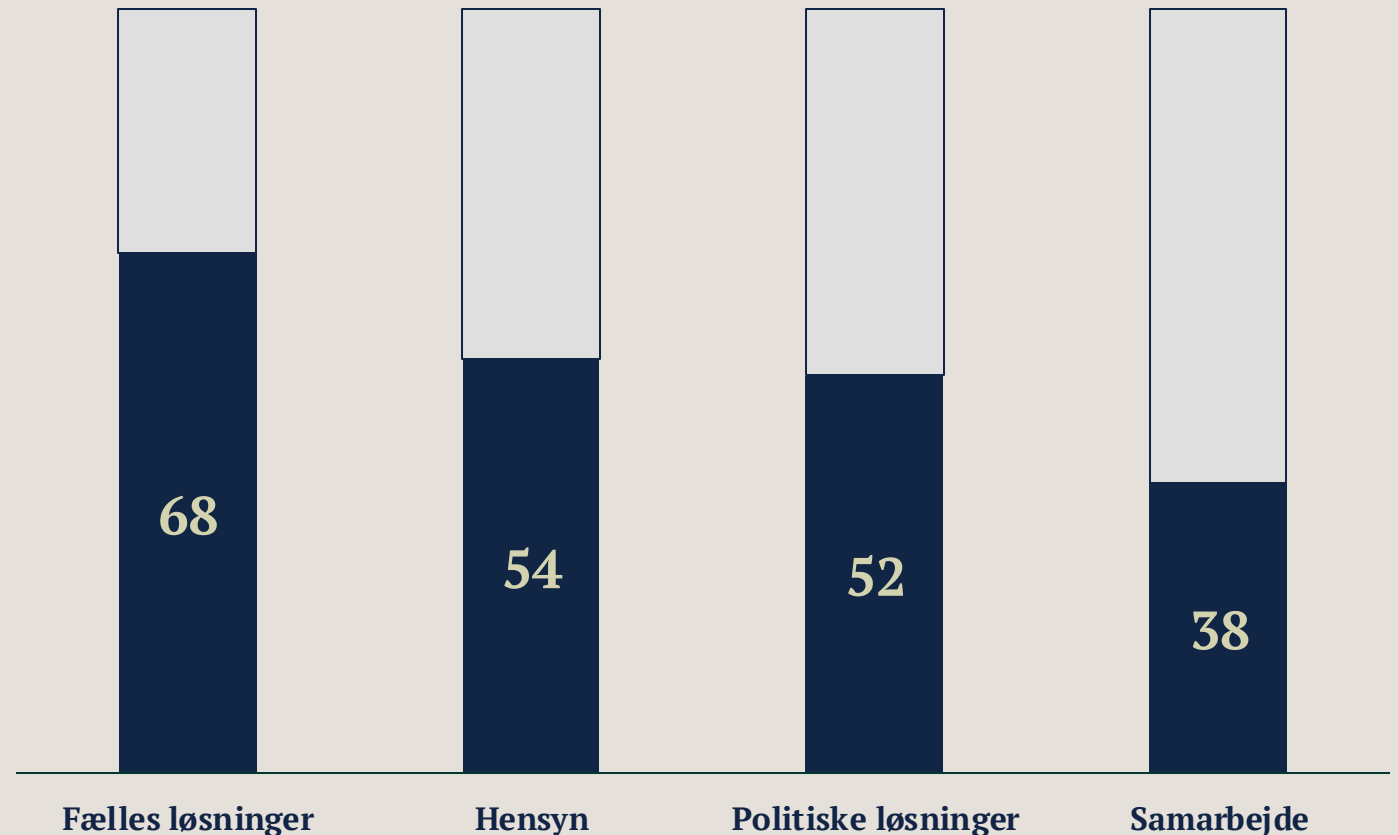
Base: 3.123 landsrepræsentative interview 16 år + / december 2024 – januar 2025 / alle tal i %

Samfundets evne til at skabe resultater

Samtidig står troen på evnen til i fællesskab at skabe resultater stærkt, mens det problematiseres, om politikere og det politiske system er i stand til at løse de samfundsmæssige udfordringer. Danskerne tror på, at vi i fællesskab kan løse de problemer, vi møder, med en score på 68 ud af 100, mens de i lavere grad vurderer, at politikerne og det politiske system er i stand til at løse samfundsmæssige udfordringer, hvilket kun opnår en score på 52.

Befolkningsundersøgelsen underbygger, hvorfor det er afgørende at arbejde med og understøtte den Demokratiske Bæredygtighed på tværs af befolkningsgrupper, samfundsudfordringer, bæredygtighedsdimensioner og den samfundstransformation, der bliver nødvendig i årene, der kommer.

Se operationalisering i kapitel 5 'Bag om undersøgelsen'.

Base: 3.123 landsrepræsentative interview 16 år + / december 2024 – januar 2025 / alle tal i %

Fremtidssyn

Endelig beskæftiger befolkningsundersøgelsen sig med synet på fremtiden og samfundets evne til at opnå resultater. Troen på, at vi skal forandre og udvikle os, står stærkt. 70 % af danskerne mener, at vi skal fokusere på at udvikle os og gøre tingene bedre i Danmark, men der eksisterer en betydelig bekymring for de udfordringer, der møder os. 56 % af danskerne mener, at der er grund til at være bekymret for udviklingen i Danmark.

Udvikling gennem forandring
/
Bevare status quo

Bekymring (Frygt)
/
Forventning (Håb)

70
Vi skal fokusere på at udvikle og gøre tingene bedre i Danmark.

30
Vi skal først og fremmest passe på de ting, vi har i Danmark.

56
Der er grund til at være bekymret for udviklingen i Danmark.

44
Der er grund til at være optimistisk omkring udviklingen i Danmark.

Base: 3.123 landsrepræsentative interview 16 år + / december 2024 – januar 2025 / alle tal i %

Kapitel 3.

Segmenterne i dybden

Hvordan forstår forskellige værdisegmenter Demokratisk Bæredygtighed, og hvordan forholder de sig til centrale dilemmaer mellem bæredygtighedsdimensioner?

Vejledning til læsning af kapitlet: Segmenterne i dybden

I dette kapitel går vi i dybden med hvert af de seks segmenter. Vi trækker på indsigter fra både befolkningsundersøgelse og fokusgrupper for at danne et helstøbt billede af, hvordan segmentet forholder sig til Demokratisk Bæredygtighed. Hvert segment præsenteres på seks sider, der besvarer følgende spørgsmål:

1. **Segmentet i en nøddeskal:** Hvad er den centrale fortælling om det givne segment og dets forhold til Demokratisk Bæredygtighed?
2. **Demokratiske selvtillid:** Hvad er de væsentligste indsigter, man skal vide for at forstå graden og karakteren af segmentets demokratiske selvtillid?
3. **Syn på institutionernes retfærdighed:** Hvad er de væsentligste indsigter, man skal vide for at forstå segmentets oplevelse af institutionernes retfærdighed?
4. **Oplevelse af samfundets potentiale og fremtidsudsigter:** Hvordan ser segmentet på samfundets potentiale og hvordan beskriver segmentet sit fremtidsmareridt og fremtidsdrøm?
5. **Forståelse af bæredygtighedsdimensioner:** Hvor placerer segmentet sig i forhold til andre segmenter og det danske gennemsnit i tolkningen af forskellige typer af bæredygtighed?
6. **Måde at forholde sig til bæredygtighedsdilemmaer:** Hvad er den centrale fortælling om segmentet, når de stilles over for et samfundsdilemma, hvordan prioriterer de sammenlignet med den gennemsnitlige dansker og hvad er de væsentligste indsigter man skal kende for at forstå segmentets overvejelser ved et dilemma?

Når vi underbygger en analytisk pointe med en kvantitativ indsigt fra befolkningsundersøgelsen, tydeliggør vi dette med grafer eller lilla tekstbokse. Underbygges pointen af en kvalitativ indsigt fra fokusgrupperne, fremhæves dette med en mørkegrøn tekstboks.

TILLIDSFULDE OMSTILLERE

11 %

Den tillidsfulde omstiller i en nøddeskal

Mød Amina

Amina er en tillidsfuld omstiller, eller som hun nok vil beskrive sig selv: en verdensborger. Der er fokus på global forandring særligt med henblik på at gøre verden til et bedre sted for samfundets mest udsatte. Amina ved, hvad der er galt med samfundet, og hvad der skal til for at fikse det. Hun tænker også meget i systemer og institutioner. Hun er omstillingsparat og kan hurtigt skifte fra sag til sag. Samtidig ved hun godt, at der er brug for lederskab og ansvarstagen, for der findes folk med få ressourcer, der ikke vil kunne skabe forandring selv. Derfor kaster hun sig gerne fuldt ind i den nye sag.

Amina tror på samfundets evne til at håndtere kollektive problemer. Politikerne har faktisk evnen til at tackle de store udfordringer, når de tager ansvaret alvorligt. Hun er også udpræget magtkritisk. Nogle gange bliver folk overset i kollektive beslutningsprocesser, og det er systemisk uretfærdigt. Men samfundet og institutionerne opleves grundlæggende til at fungere for det fælles bedste.

Amina er ivrig efter en progressiv forandring og har tillid til, at systemet arbejder i den rigtige retning. Hun vil gerne have, at forandringen går en del hurtigere, og hun fokuserer på det politiske system, når hun skal vurdere, hvordan det står til.

Amina prioriterer miljøets bæredygtighed rigtig højt. Når hun står i et dilemma, er det som regel hensyn til miljøet, hun vægter højest. Men hvis miljøtiltag går ud over samfundets svageste, bliver hun splittet og trækker over mod den sociale bæredygtighed.

Er orienterede mod nye muligheder, åbne over for forandring og ændrer gerne adfærd, hvis det kan være med til at gøre en positiv forskel.

Stor tiltro til fællesskabet, udviser stor empati over for mennesker, der kommer fra vanskelige kår, og synes, der er for stor forskel på rig og fattig.

Drives i mindre grad af egen vinding og i højere grad af medfølelse for andre og kærlighed til naturen.

Ser sig selv som verdensborgere

Når de tillidsfulde omstillere skal beskrive sig selv, lægger de vægt på det medmenneskelige, samtidig med at de fremhæver deres globale udsyn.

“Vi har det samme udgangspunkt - uddannelsesmæssigt, tænkende, perspektiverende, globalt udsyn. Jeg kommer fra Udkantsdanmark, hvor man ikke kunne have den samtale, vi har. Vi er interesserede i en bedre verden. For andre handler det måske om deres lokale verden.”

Tillidsfulde omstilleres demokratiske selvtillid

Vi ved, hvad der skal til

De tillidsfulde omstillere påtager sig gerne ansvar, hvis de ser et behov og potentiale for større forandring. De er klar til at handle og prøve nye tiltag af. De har en stærk oplevelse af at vide, hvad der fungerer og ikke fungerer i samfundet. De går til samfundsproblemer med et globalt perspektiv, ligesom løsninger tænkes strukturelt.

Intern politisk efficacy: Mener i *højest* grad at have politiske holdninger, der er værd at lytte til

”Jeg behøver ikke tage al verdens skyld på mig. Men hvis det er mig der skal tage over, så svinger jeg i aktion!”

Refleksion sammen med handling

Når de tillidsfulde omstillere skal håndtere udfordringer, er det vigtigt for dem at reflektere over de overlæggende strukturer og systemer, før der skrives til handling.

Personlig efficacy: De føler sig i stand til at handle på de problemer, de møder i deres hverdag. Dog i lidt *mindre* grad end gennemsnitsdanskeren.

”Man skal jo prioritere, hvor man handler. Jeg har et fremragende symbiotisk forhold med min lænestol.”

Andre kan ikke altid selv

For de tillidsfulde omstillere fylder ulighed i ressourcer og muligheder meget. I samtaler opstår der et billede af andre i samfundet som nogle, der har brug for hjælp, hvis de skal kunne håndtere kollektive problemer. I den forbindelse peger de på behovet for lederskab og håndsræknings.

Kollektiv efficacy: Oplever i *lavest* grad, at de fleste mennesker føler sig i stand til at handle på de problemer, de møder i deres hverdag.

”Det er vigtigt at der er en, der går forrest. Det har jeg gjort som spejderleder og som teamleder i et bolsjekøgeri.”

Tillidsfulde omstillere om institutionernes retfærdighed

Der er for stor ulighed

De tillidsfulde omstillere er altid opmærksomme på verdens uretfærdighed, særligt med et henblik på samfundets svageste. For dem er det enormt vigtigt, at vi finder frem til en mere retfærdig fordeling af både goder og byrder, der for dem er en altoverskyggende problemstilling.

Prioriterer retfærdig fordeling mellem goder og byrder *højest*, men oplever samtidig i *mindst* grad, at en retfærdig fordeling finder sted.

”I København er tænderne bare pænere end i landområder. Er det retfærdigt, at dem, der har råd til at betale, kan komme foran i køen?”

Magt udmøntes uretfærdigt

De tillidsfulde omstillere har tillid til fællesskabet og samfundets potentiale. Samtidig udtrykkes der en tydelig kritik af samfundets institutioner, og der males et billede af et potentielt skindemokrati, der enten misbruges af magthavere eller er grundlæggende uretfærdigt opbygget.

Oplever i *lavest* grad, at samfundets beslutningsprocesser foregår retfærdigt.

“Det offentlige er desværre blevet dygtigt til at male uretfærdighed over med et lyserødt skønmaleri. Tingene er ikke, hvad man får dem til at se ud som.”

Vi tager ikke nok hensyn

De tillidsfulde omstillere ser grundlæggende en økonomisk ulighed på tværs af samfundsskel, men har også et sprog for, at der er uretfærdige forskelle i, hvem der bliver anerkendt og hørt i udviklingen af vores samfund.

Oplever ikke, at der tages retfærdige hensyn på tværs af befolkning og generationer.

”Jeg håber, der stadig er mest retfærdighed, men jeg synes, det begynder at korrodere. Måske handler det bare om, at vi får mere at vide om, hvad der foregår.”

Tillidsfulde omstillere om samfundets potentiale og fremtid

Bekymring fylder mest

De tillidsfulde omstillere er bekymrede for udviklingen af samfundet, og det bunder i en oplevelse af stigende ulighed, social uretfærdighed og utilstrækkelig klimahandling.

Mener i *højest* grad, at der er grund til at være bekymret for udviklingen i Danmark.

"Jeg er virkelig bekymret. For det menneskesyn, der udfolder sig, og for unges mistro. Jeg er bekymret for klimaet - for mine egne børn faktisk."

Vi skal gøre det her bedre

Selvom bekymringen fylder, har de tillidsfulde omstillere en fast tro på systemets evne til at løse kollektive problemer. På den måde har de fokus stift rettet mod strukturelle løsninger.

Mener i *højest* grad, at vi skal fokusere på at udvikle og gøre tingene bedre i Danmark.

"Der er så mange ressourcer, men tuberkulose er stadig en ting. Der er jo en kur til lortet."

Mareridtet for fremtiden er:

... diktatur eller formelt demokrati uden effekt

"Valget består, men har ingen reel konsekvens. Der er et formelt demokrati, men det gør ingen forskel."

... planeten er ødelagt, og kærlighed har ingen vægt

"Børn er bare fremtidig arbejdskraft. Kærlighed har ingen vægt. Du er bare et redskab for samfundet. Ingen betyder noget, undtagen dem, der bestemmer"

Drømmen for fremtiden er:

... et oplyst og engageret direkte demokrati

"Det direkte demokrati er løsningen på det grønne, for folk sætter sig ind i tingene. Demokrati er, at folket bestemmer"

... borgerløn og lige rettigheder

"Jeg tænker borgerløn, for det er ikke alle, der er egnede til at arbejde fra 8 til 16, men gerne vil passe børn"

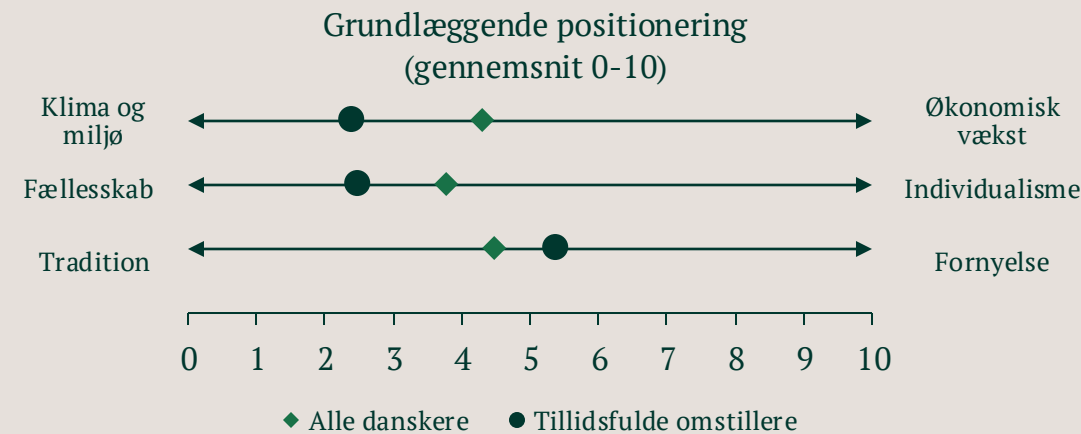
Tillidsfulde omstillere om bæredygtighedsdimensioner

Forståelse af bæredygtighed

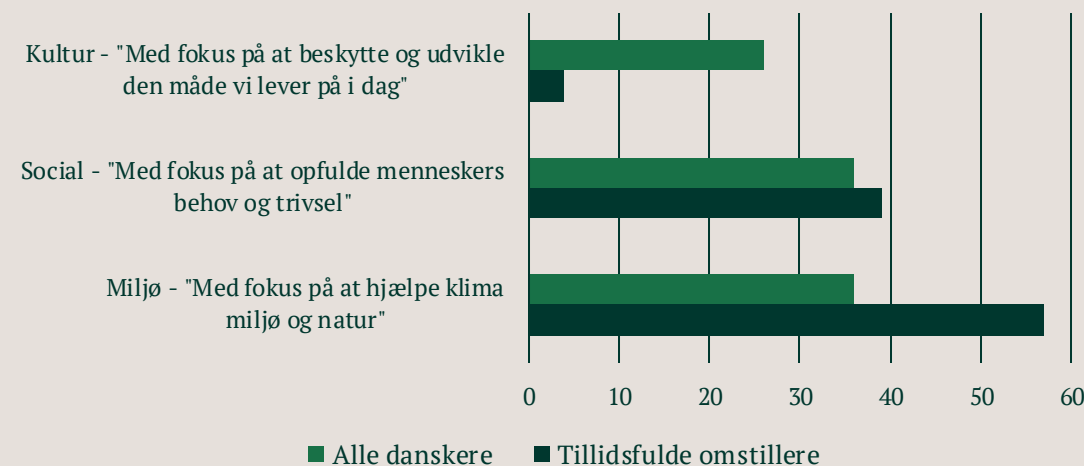
- De tillidsfulde omstillere adskiller sig markant fra de andre segmenter ved i langt *højere* grad at prioritere klima- og miljøhensyn over økonomisk vækst.
- På samme måde vægter segmentet, at indretningen af samfundet skal være til gavn for fællesskabet frem for den enkelte i langt *højere* grad end alle andre segmenter.
- Sidst er de det segment, som i *højest* grad mener, at der skal gøres op med traditioner og sædvaner for at sikre samfundsudviklingen.

Prioritering mellem bæredygtighedsdimensioner

- Prioriterer kulturel bæredygtighed *lavest* af alle segmenter.
- Prioriterer social bæredygtighed lidt *højere* end den gennemsnitlige dansker.
- Prioriterer miljømæssig bæredygtighed *højest* af alle andre segmenter.

Pointfordeling mellem bæredygtighedsdimensioner
(gennemsnitlig antal point)

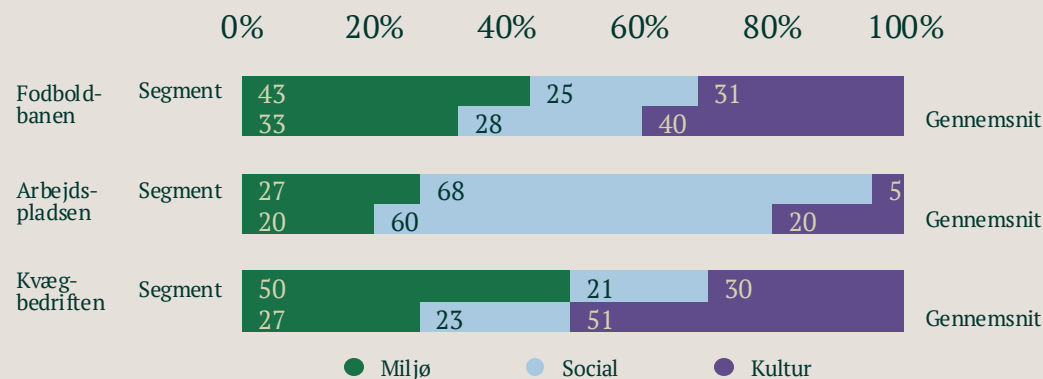

Tillidsfulde omstillere om bæredygtighedsdilemmaer

Klimakamp er klassekamp

De tillidsfulde omstillere er et af de mere forudsigelige segmenter, når det kommer til bæredygtighedsdilemmaer. Hvis en autoritet indgår i konteksten og blåstempler en beslutning om forandring, vil segmentet som regel acceptere og støtte op om det anbefalede. Samtidig er det tydeligt, at miljø og klima prioriteres på tværs af kontekster i langt højere grad end den gennemsnitlige dansker. En helt særlig kontekst bryder dog dette mønster: Hvis miljøindsatser sker på bekostning af arbejderklassen, skiftes fokus hen mod disses velbefindende. Sociale hensyn behøver ikke blokere for en grøn omstilling, men omstillingen skal tilpasses, så samfundets svageste ikke bliver endnu mere sårbare. En interessant observation er, at segmentets fokus på miljø og socialliv sker på bekostning af kulturel bæredygtighed, der på tværs af kontekster fylder markant mindre end for den gennemsnitlige dansker.

Prioritering af bæredygtighedshensyn i tre forskellige kontekster

Den grundlæggende tillid til systemet er høj

For segmentet er udgangspunktet, at systemet gør det bedst mulige, selvom der er sprækker i virkeligheden.

"Når kommunen vælger at nedlægge noget i led med deres klimaplaner, antager jeg, at man har lavet en best case/worstcase-vurdering og er kommet frem til, at det her er det rigtige at gøre."

Miljø er vigtigst, men ikke hvis det går ud over de svageste i samfundet

Segmentet prioriterer miljøet højest i forskellige kontekster, men hvis man sætter miljøtiltag op mod arbejdspladser, vægtes det sociale tungere. Tiltag er vigtige, men skal bæres af samfundets stærkeste.

"Jeg synes, det er godt, at særligt udledende arbejdspladser lukker, for vi skal passe på klimaet og jorden, men vi skal tage os af de mennesker, der bliver ramt af det."

RETFÆRDIGHEDSSØGENDE PRAKTIKERE

12 %

Den retfærdighedssøgende praktiker i en nøddeskal

Mød Anders

Anders er en retfærdighedssøgende praktiker. Han ser sig selv som typen, der lytter til dem omkring sig. Ikke desto mindre er han en handlingens mand med klare overbevisninger om, hvad der er rigtigt og forkert.

Anders vil sjældent tale om sig selv som en ledertype. Når man spørger ind til hans gøren og laden, bliver det dog tydeligt, at han i den grad handler og tager ansvar i fællesskaber. Når en oversvømmelse truer eller det lokale tilbud til ressourcets borgere lukkes, er Anders i fuld gang med at handle. Ikke ved at planlægge eller udstikke ordrer, men ved at gøre noget selv og ved altid at se til sin nabo.

Den umiddelbarhed, man møder hos Anders, er gennemgående for hans forhold til samfundet. For ham er retfærdighed ikke noget processuelt, men det konkrete resultat, man kan se og mærke lokalt. Uretfærdighed koges ofte ned til skellet mellem rig og fattig - man skal kunne tage og føle på det.

Anders er ikke den mest bekymrede type, men han ser nogle klare problemer i samfundet. Først og fremmest er han optaget af den økonomiske ulighed. Afledt heraf ser han dog også en udfordring i de "levebrødspolitikere" og økonomiske magthavere, der ikke har fællesskabet for øje, men udnytter systemet for egen vindings skyld.

For Anders er dilemmaer mellem bæredygtighedsdimensioner mest af alt problemer, der skal håndteres og løses. Selvom han oftest prioriterer hensyn til både social og miljømæssig bæredygtighed, ser han sjældent dilemmaer som uløselige - som regel kan man jo finde et fint kompromis.

Er solidarisk orienteret og mener, at der skal være langt større fokus på at skabe en bedre velfærd i Danmark.

Har en stærk retfærdighedssans og autoritetstro og går ind for hårdere straffe.

Tror på vigtigheden af fællesskaber og engagerer sig gerne i foreninger og aktiviteter i lokalmiljøet, men vægter, at det skal gøres ordentligt.

Handling er ligetil

For den retfærdighedssøgende praktiker er der ikke så meget, der står i vejen for at gøre noget. Problemer er til for at løses.

"Vi indtager rollen som mureren, der arbejder"

Retfærdighedssøgende praktikers demokratiske selvtillid

Ser ikke sig selv som ledere

De retfærdighedssøgende praktikere påtager sig sjældent en formel lederrolle, men træder til, hvor der er brug for det, og hvor det er nødvendigt for at løse problemer. De tager derimod gerne imod instrukser fra folk, de stoler på.

Personlig efficacy: Har en lidt lavere grad af tro på og oplevelse af, at man kan sætte aftryk på sine omgivelser end den gennemsnitlige dansker.

"Jeg er ikke nødvendigvis organisatoren. Jeg er ikke den, der fortæller andre, hvad de skal gøre. Min kæreste har det med at tage lederrollen, og så gør jeg alt, hvad jeg kan, for at understøtte det. I dén situation blev jeg en kamæleon og tilpassede mig til, hvad der var brug for."

... men er handlekraftige i praksis

Når de retfærdighedssøgende praktikere møder problemer, er det ikke afgørende, om de selv påvirkes af dem. De udvælger grundigt, hvilke projekter de går ind i, men når først de engagerer sig, så gør de det helhjertet. Oftest med en praktisk og operationel tilgang. I samtaler kan de sagtens nævne deres handlinger, når de bliver spurgt ind til det, men de fremhæver det ikke af sig selv. De har ikke behov for at prale af deres handlinger.

Høj ekstem politisk efficacy: Føler i højere grad end den gennemsnitlige dansker, at politikerne og det politiske system er lydhøre over for ens ønsker

"Jeg går ikke i panik. Jeg bliver meget konstruktiv, når der opstår problemer. Så jeg er nok primus motor, tror jeg. En mand faldt i et supermarked og går ud som et lys, og jeg er den, der går hen og giver livreddende førstehjælp, hvor andre står i en rundkreds og glør ned. Jeg er nok den praktiske."

"Da vores vej blev ramt af stormflod, skyndte vi os ned og fandt en sækkevogn og sandsække og gjorde alt, hvad vi kunne, for at hjælpe dem. Vores hus lå længere oppe af vejen, så der skulle meget til, før vores blev ramt. Men derfor kunne man jo godt hjælpe dem alligevel."

Retfærdighedssøgende praktikere om institutioners retfærdighed

Retfærdighed findes i resultater

Når man spørger ind til den retfærdighedssøgende praktikers syn på retfærdighed, er det konkrete resultater og lokale forandringer, de tager afsæt i. Institutionernes proces og anerkendelse bliver ikke nævnt – det vigtige er, at den endelige beslutning er retfærdig. Fokus ligger på compensationen, som den lokale lodsejer får for at omlægge sin jord, eller som boligejeren får for tabet i ejendomsværdi, der følger med opstillingen af vedvarende energianlæg. I den henseende ligger der en forholdsvis høj tillid til institutionernes evner – opgaven ligger i at definere en retfærdig standard, der gælder for alle.

Det segment, som er *mest enige* i udsagnet: "Politikerne og det politiske system er i stand til at løse samfundsmæssige udfordringer."

"Ideelt set skulle alle gerne have, så de er glade og ingen går skuffede væk. Men hvis vi kan vedtage en retfærdig standard, så skal alle have det. Så er det bare ærgerligt, hvis du kun kan blive lykkelig af tre racerbiler stående i carporten."

Uretfærdighed findes i fattigdom

For den retfærdighedssøgende praktiker kan uretfærdighed ofte koges ned til de beslutninger, der fastholder eller øger den økonomiske ulighed. Proportionalitet er desuden en væsentlig nøgle til at forstå, hvorvidt forandring anses som retfærdig. Øger kollektive beslutninger skellet mellem rig og fattig? Hvis et indgreb koster noget, er prisen så proportionel med den forandring, man skaber? Går det ud over de svageste, eller kan det være med til at sikre et højere bundniveau for menneskers levestandard?

"Om man vil og kan. Det er, når der bliver taget hensyn til, at ikke alle har råd til elbiler fx. Vi kan ikke bare sige, at alle skal have en elbil. Mere lighed i gener og ulemper, men også i fordele."

"At alle får mulighed for at være en del af omstillingen. Så det ikke bliver noget megadyrt, men at man kan deltage på sit eget plan, og man fordeler noget af det gode ved den grønne omstilling."

Retfærdighedssøgende praktikere om samfundets potentiale og fremtid

At være politiker bør være mere end et job

De retfærdighedssøgende praktikere ser problemer ved, at vi har skabt et politisk system, som fremmer ”karrierepolitikere”. De udtrykker tydeligt, at dette bør ændres i fremtidens demokratisk bæredygtige samfund.

Mener i *næsthøjest* grad, at vi skal fokusere på at udvikle og gøre tingene anderledes i Danmark.

”På den store klinge er jeg optimistisk. Men i vores egen baghave har vi skabt et samfund, hvor det at være politiker er et job. Så vi får, hvad vi har skabt.”

Forsigtig optimisme for fremtiden

Segmentet er grundlæggende optimistiske for fremtiden på samfundets vegne, men forholder sig kritisk til økonomiske interessers stigende indflydelse og uretfærdig magtudøvelse.

Mener i *højest* grad, at der er grund til at være optimistisk omkring udviklingen i Danmark.

”Jeg er håbeful for fremtiden og det står til, er man nødt til at have håb, fordi ellers bliver ting for pessimistisk og negativt. For problemerne kommer jo alligevel.”

Mareridtet for fremtiden er:

... social og økonomisk ulighed.

”Jeg frygter, at fattiggården bliver opfundet igen.”

... at beslutninger tages af virkelighedsfjerne folk.

”Dem, der træffer beslutninger, tager ikke hensyn til den menneskelige del af det.”

Drømmen for fremtiden er:

... ens muligheder, men differentieret ansvar.

”Det, man selv kan gøre. Måske ikke oksebøf hver eneste aften. Hvad tror jeg er den rigtige måde at leve på, og så må man gøre det.”

... langsigtede politiske beslutninger.

”Det demokratisk bæredygtige samfund er, når nogen ikke kun ser fire år frem til næste valg.”

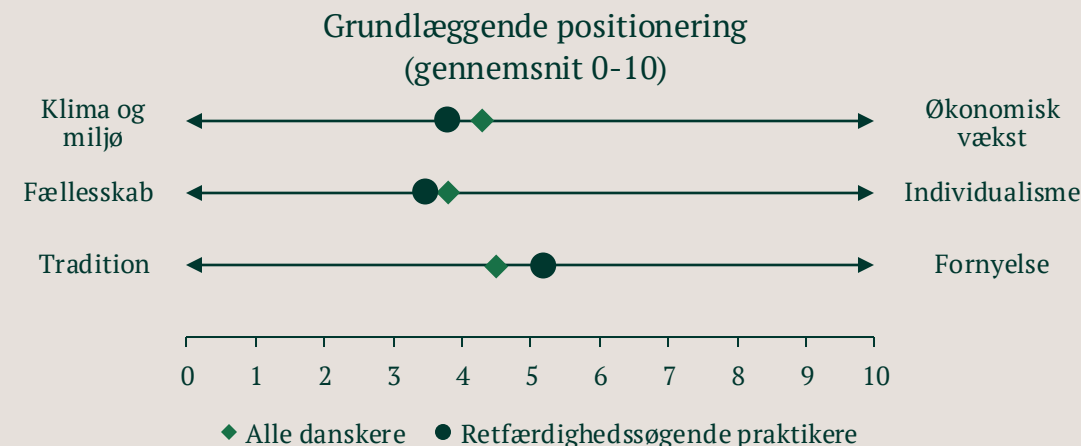
Retfærdighedssøgende praktikere om bæredygtighedsdimensioner

Forståelse af bæredygtighed

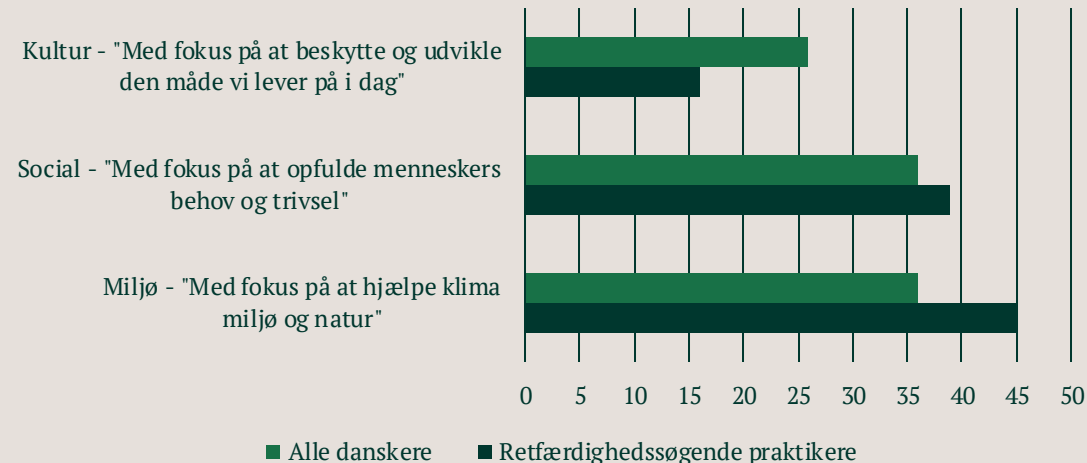
- De retfærdighedssøgende praktikere vægter i lidt højere grad end den gennemsnitlige dansker klima- og miljøhensyn over økonomisk vækst.
- Segmentet flugter med den gennemsnitlige dansker i vurderingen om, hvorvidt indretningen af samfundet i højere grad skal være til gavn for fællesskabet frem for den enkelte.
- De mener i højere grad end den gennemsnitlige dansker, at der skal gøres op med traditioner og sædvaner for at sikre den kulturelle samfundsudvikling.

Prioritering mellem bæredygtighedsdimensioner

- Prioriterer **kulturel** bæredygtighed *markant lavere* end den gennemsnitlige dansker.
- Prioriterer **social** bæredygtighed *lidt højere* end den gennemsnitlige dansker.
- Prioriterer **miljømæssig** bæredygtighed *en del højere* end den gennemsnitlige dansker.

Pointfordeling mellem bæredygtighedsdimensioner (gns. antal point)

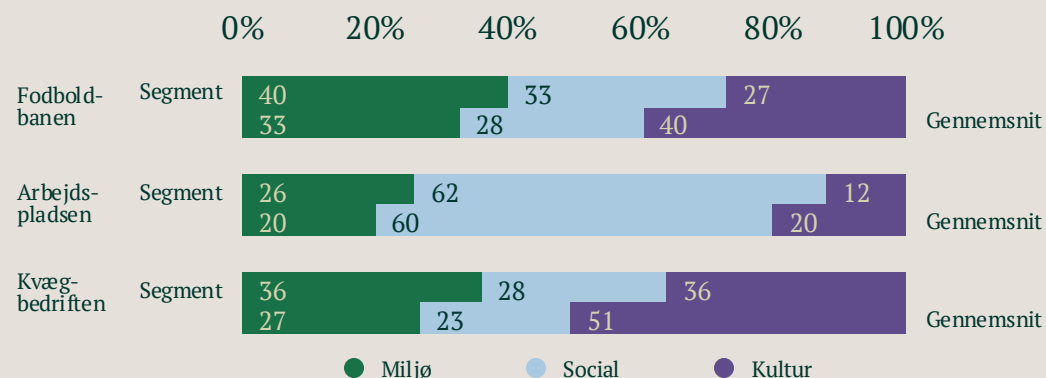

Retfærdighedssøgende praktikere om bæredygtighedsdilemmaer

Lokalmiljø og lokale arbejdspladser

Man kan på mange måder sammenligne de retfærdighedssøgende praktikere med de tillidsfulde omstillere: Miljøet vil som regel blive prioriteret med undtagelse af tilfælde, hvor forandringen kan gå ud over samfundets svageste. Dog vil udgangspunktet for deres overvejelser som regel være det konkrete og det nære, frem for det strukturelle. Klimaforandringer italesættes i høj grad som lokale oversvømmelser, mens grøn omstilling handler om forbrug, hvilken bil vi kører i, og naturen i lokalområdet. Ligeledes er det, når social bæredygtighed bliver konkretiseret som arbejdspladser, at segmentets retfærdighedssans vækkes. Det er dog vigtigt at pointere, at problemer er til for at blive løst, så selvom nogen vil mærke en forandring, og vi skal tage hånd om de svageste, skal svære prioriteringer ikke gå i stå.

Prioritering af bæredygtighedshensyn i tre forskellige kontekster

Den nære trussel skal bare ordnes

Klimakrisen udgør en trussel for lokalområder, så her er der ikke så meget at ræfle om: Vi skal gøre, hvad vi bliver nødt til for at håndtere truslen.

"Vi skal bevare de små samfund, men hvis det er klimasikring, der skal til, så kan fodboldbanen måske ligge et andet sted. Hvad nytter det, at vores eksistensgrundlag er væk, fordi vi skal have en fodboldbane?"

Forandring er godt, men vi skal hjælpe hinanden

De retfærdighedssøgende praktikere er klar på en grøn omstilling og i det hele taget social forandring – men det skal foregå retfærdigt og proportionelt, og vi skal tage hånd om hinanden.

"Jeg har lige fundet ud af at tøjproduktion står for den største udledning af CO₂ i hele verden. Det går jo ikke. Bare fordi du har arbejde lige nu, er det ikke sikkert, du har det hele livet. Så har vi bare også noget forpligtelse til at hjælpe folk videre."

FORTRØSTNINGSFULDE PRAGMATIKERE

17 %

Den fortrøstningsfulde pragmatiker i en nøddeskal

Mød Camilla

Camilla er en fortrøstningsfuld pragmatiker. Hun er en del af det segment, der minder os om, at det hele nok skal gå. Verden er slet ikke så sort-hvid, som andre vil bilde dig ind.

Hun ser sig selv som en brobygger og mægler, når der opstår uenighed eller konflikter. Det er også i mæglerrollen imellem andres holdninger og handlinger, at Camilla føler sig mest tryk, for selvom hun synes, man skal tage ansvar, kan det vel heller ikke være hende, der skal ordne alting. I fællesskaber bidrager hun med kreativitet og konkrete løsninger.

For Camilla er samfundets institutioner et vigtigt anker, når bølgerne går højt. Så længe vi demokratisk har valgt andre til at tage beslutninger på vores vegne, er vi langt bedre stillet. Demokratiet sikrer stabilitet og et roligt tempo – såfremt vi stemmer på mennesker, der kan finde ud af at varetage deres job.

Camilla er overbevist om, at det hele nok skal gå. Selvom der er problemer i verden, og vi skal gøre tingene bedre end i dag, er det ingen grund til pessimisme. Så længe vi sikrer, at ingen skejer alt for meget ud, eller at enkelte får lov til at topstyre samfundet, skal vi nok få skabt et samfund med gode fællesskaber og gode liv.

Når Camilla forholder sig til dilemmaer, er hun opmærksom på, at folk først og fremmest skal have det godt. Dernæst er det lidt svært at vurdere, hvad man skal prioritere – der er jo gode argumenter i det hele. I sidste ende skal vi jo også nok finde ud af det.

Går til verden med en pragmatisk tilgang, hvor der ikke er noget, der er sort-hvidt, hvorfor de sjældent positionerer sig i polerne.

Nærer stor respekt for de ældre og mener, at man skal opdrages til at have gode manéer og empati over for andre mennesker, fordi folks resultater i livet, når alt kommer til alt, er uden for deres egen kontrol.

Møder verden fortrøstningsfulde med realistiske forventninger, går sjældent forrest, men stiller sig heller ikke i vejen for nye tiltag og er motiveret af at handle, hvis noget er nært, let eller funktionelt.

Det skal nok gå det hele

Den fortrøstningsfulde pragmatiker opdeler ikke verden i rigtig/forkert og er mere interesseret i at bakke op om de beslutninger, der bliver taget, og finde gode løsninger i hverdagslivet lokalt.

”Vi er ikke de der negative gamle mænd. Der er den der; selvom man godt kan være nervøs for fremtiden, så er vi lidt optimistiske for fremtiden.”

Fortrøstningsfulde pragmatikers demokratiske selvtillid

Bevarer ofte roen og bygger broer

Den fortrøstningsfulde pragmatiker beskriver gerne sig selv som en brobygger. I deres øjne kan andre ofte få lidt for højtflyvende tanker eller gå alt for kritisk til værks. Så er der brug for en mægler, der kan nuancere og skabe ro, som den fortrøstningsfulde pragmatiker gerne gør. Målet er at modarbejde konflikt og polarisering, der er den største barriere for et godt samfund.

"Jeg forsøger på i gruppesammenhænge at mægle lidt ved at henvise til fakta eller modsætninger eller sige "var det det, vi skulle snakke om?"

"Sidder du med en personalegruppe, og der er en konflikt, at man så hører begge sider og prøver at finde ud af, hvad der foregår (..) Så det der med at trække sig lidt tilbage og få de der dialoger."

Vigtigt, at *nogen* tager ansvar

Måske netop fordi den fortrøstningsfulde pragmatiker ser sig selv som en mægler og brobygger, er det sjældent blandt dem, vi finder de mennesker, der ønsker at lede fællesskaber. De giver tydeligt udtryk for, at det er vigtigt at engagere sig og gøre sig politisk gældende, men det er ikke dem selv, der skal stå i spidsen for den slags. Men de bakker op, når der opnås fælles enighed, og er derfor vigtige i spredningen af nye normer.

Intern politisk efficacy: Føler i *lavere* grad end den gennemsnitlige dansker, at de er i stand til at gøre sig gældende i en politisk sammenhæng.

Fortrøstningsfulde pragmatikere om institutioners retfærdighed

Institutioner sikrer retfærdighed

For de fortrøstningsfulde pragmatikere er der ingen tvivl om, at vores institutioner er sat godt sammen. Vores etablerede strukturer og det repræsentative demokrati er grundlæggende det, der skal til, for at samfundet fungerer retfærdigt. I samtale med segmentet tegnes et alternativ til denne virkelighed i form af et samfund, hvor yderpolerne bestemmer. Hertil bør det nævnes, at de fortrøstningsfulde pragmatikere netop er fortrøstningsfulde. Tingene står slet ikke så skidt til, og samfundet er sådan set indrettet retfærdigt nok.

Oplever i højere grad end den gennemsnitlige dansker, at beslutninger i samfundet tages med udgangspunkt i retfærdige processer.

”Vi har brug for, at vi har et demokrati. Vi har brug for, at der er så og så mange mennesker, som folk har valgt ind. Tænk, hvis vi skulle have dem, der er medlem af Facebook til at bestemme, hvad vi skulle gøre, så var vi blevet slagtet for længst.”

Vi får den retfærdighed, vi stemmer på

På trods af segmentets høje tillid til institutionernes potentiale for retfærdighed er de ikke blinde for, at de folkevalgte politikere ikke nødvendigvis træffer beslutninger, der er retfærdige. Her er det dog vigtigt at pointere, at dette ikke anses som en systemfejl eller et behov for demokratisk fornyelse. Der peges slet og ret på, at befolkningen burde stemme anderledes – eller affinde sig med, hvem der stemmes ind.

”Man sidder inde i Folketinget og kan bevilge sig selv pension og bliver ikke sendt i arbejdsprøvning. Folk, der virkelig er syge, som ikke magter andet end deres sygdom, de har ikke mulighed for at komme igennem vores system.”

”Vi har de ledere, vi har fortjent ved at stemme dem ind. Selvfølgelig må man indgå kompromiser, men det fungerer ikke, at alle beslutninger skal tages ved at forhøre sig hos eksperter for derefter at ignorere, hvad de siger.”

Fortrøstningsfulde pragmatikere om samfundets potentiale og fremtid

Tror på internationalt samarbejde

I en tid med international politisk uro hæfter de sig ved de samarbejder og aftaler, som faktisk lykkes. De har en evne til at se optimistisk på samfundsudviklingen og bliver trygge, når andre tager ansvar for det fælles bedste.

Mener i højere grad end den gennemsnitlige dansker, at der er grund til at være optimistisk omkring udviklingen i Danmark.

Jeg kan godt blive trist over det, der sker, men så når de mødes i Europa, og man har en følelse af, at "OK, det kan rent faktisk godt lykkes at lave nogle aftaler", så bringer det håb."

... men løsninger skal findes lokalt.

Når de oplever, at magthavere ikke lykkes med at forvalte samfundets udvikling for det fælles bedste, fokuserer de ofte på det nære, deres familie og børn og peger mest på lokale løsninger tæt på deres nærområder.

Ønsker på niveau med den gennemsnitlige dansker, at vi skal fokusere på at udvikle og gøre tingene bedre i Danmark.

"Politikere siger et, men gør noget andet. Heldigvis er børnene i en situation, hvor de er uvidende, men pludselig rammer det jo dem. En gang imellem er der også en grund til at man peger fingre ad andre, det er for at skjule egen manglende handlekraft. Det er ikke fair over for den nye generation."

Mareridtet for fremtiden er:

... topstyring.

"Det med topstyring er vi lorne med. Hvis nogen fx siger, nu er den der sø ikke din mere, for den skal vi bruge."

... ulighedsskabende løsninger.

"Hvis man fx fik CO₂-kvoter på individniveau. De rige kan rejse og spise bøffer, men dig på dagpenge, du kan spise majscolber."

Drømmen for fremtiden er:

... ansvar og fællesspisninger.

"At vi tager ansvar. I Høng har vi noget fællesspisning, hvor alle kan komme tre gange om ugen."

... selvforsyning og mindre madspild.

"Det er sørgeligt med det der madspild, hvor der ligger mad i skraldespandene, som folk har smidt ud."

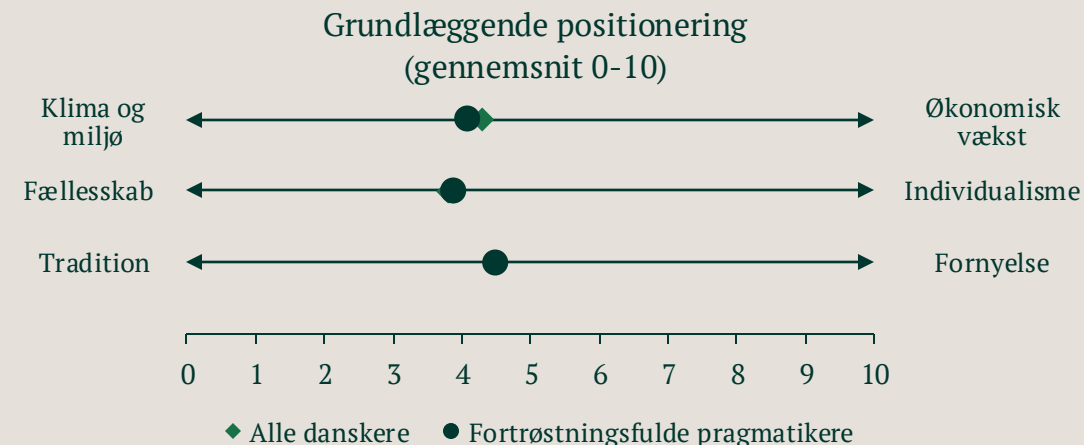
Fortrøstningsfulde pragmatikere om bæredygtighedsdimensioner

Forståelse af bæredygtighed

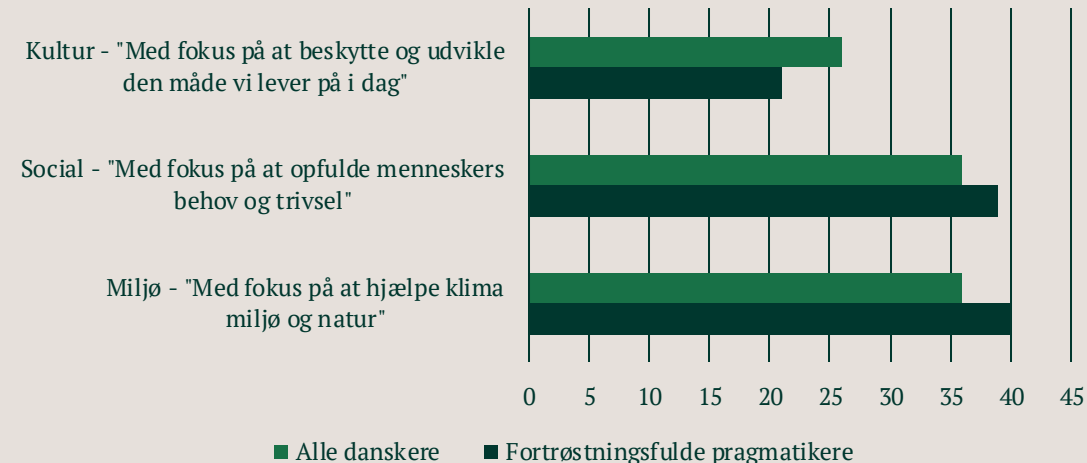
- De fortrøstningsfulde pragmatikere vægter på lige fod med gennemsnittet klima- og miljøhensyn over økonomisk vækst.
- De mener i samme grad som den gennemsnitlige dansker, at indretningen af samfundet skal være til gavn for fællesskabet frem for til gavn for den enkelte.
- Ligesom den gennemsnitlige dansker placerer segmentet sig svagt hældende mod udsagnet ”Traditioner og erfaringer fra tidligere generationer er vigtige for samfundsudviklingen”, frem for ”Der skal gøres op med traditioner og sædvaner for at sikre samfundsudviklingen”.

Prioritering mellem bæredygtighedsdimensioner

- Prioriterer **kulturel** bæredygtighed *lavere* end den gennemsnitlige dansker.
- Prioriterer **social** bæredygtighed *lidt højere* end den gennemsnitlige dansker.
- Prioriterer **miljømæssig** bæredygtighed *højere* end den gennemsnitlige dansker.

Pointfordeling mellem bæredygtighedsdimensioner (gns. antal point)

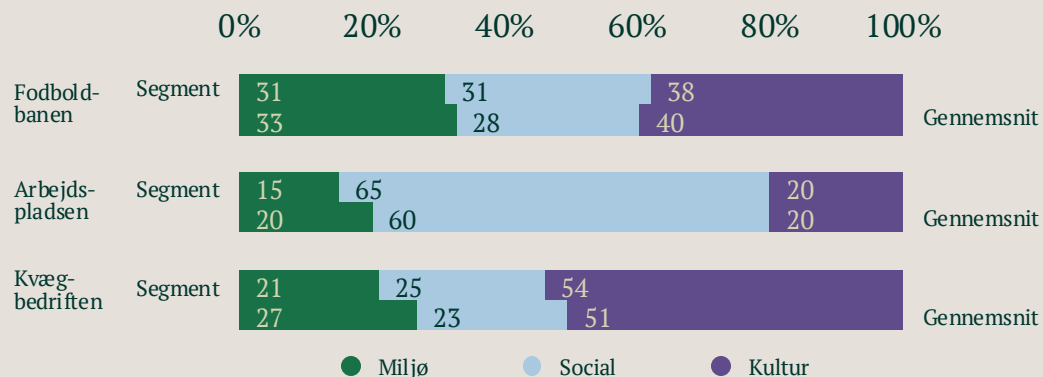

Fortrøstningsfulde pragmatikere om bæredygtighedsdilemmaer

Skil dig ud ved at blende ind

De fortrøstningsfulde pragmatikere skiller sig både ud og blander ind, når de stilles over for et bæredygtighedsdilemma. Når udgangspunktet er, at det hele nok skal gå, kan et dilemma ikke sætte de helt store konflikter i gang, og ulig de andre segmenter ser vi ikke nogle tydelige mønstre i prioriteringer eller overvejelser. Det er derfor heller ikke nogen overraskelse, at segmentet lægger sig forholdsvis tæt op ad landsgennemsnittet, når de positionerer sig ved forskellige dilemmaer. Samtidig er det dermed også værd at bemærke, at dette gennemsnit altså værdsætter arbejdspladser og idéen om et landbrugslad, når det er relevant i et dilemma.

Prioritering af bæredygtighedshensyn i tre forskellige kontekster

Der er gode argumenter i det hele

En udtalelse, der går igen, når segmentet stilles over for et dilemma, er, at der er mange valide hensyn at tage. Bemærkelsesværdigt resulterer dette ikke i frustration – vi skal nok finde ud af det hele.

”Det frivillige arbejde er vigtigt. Men vi er nødt til at indrette os efter forhold. Der er gode argumenter i det hele.”

Social sikkerhed fylder lidt ekstra

På trods af segmentets alsidighed i sine overvejelser ved dilemmaer er der oftest et lidt større fokus på den sociale sikkerhed. Denne står ikke i vejen for andre hensyn, men skal adresseres.

”Jeg står i midten. Virksomheden skal bidrage og betale CO₂-afgift. Det er ikke et argument for at lade være, at folk fyres. Har personligt haft kollegaer og venner, der har haft arbejde i 40 år i én branche og så er blevet fyret, så folk skal have hjælp til at komme videre over i en ny branche.”

LIGEFREMME INDIVIDUALISTER

7 %

Den ligefremme individualist i en nøddeskal

Mød Nikolaj

Nikolaj er en ligefrem individualist. Han har en stærk iværksætterånd og virkelyst. Selv vil han beskrive sig som en, der tager ansvar for eget liv. For det er i sidste ende det, det handler om for ham: Kan du se dig selv i øjnene og påstå, at du gør en indsats for at tage vare på dig selv og dine nære?

Så længe vi har et fælles regelsæt, må vi hver især gøre med det, som vi vil. Man kan gøre det alene eller i fællesskab med andre, men beslutninger skal tages ud fra individuelle behov og interesser. Af den grund er det også primært, når lokal eller national politik direkte påvirker Nikolaj, at han går hårdt ind i en sag.

Når udgangspunktet er ens for os alle, har vi rammerne for et retfærdigt samfund. Det handler ikke om, hvad slutresultatet er. Man skal selv tage ansvar for at sikre sit hjem og sin økonomi. Derfor er det ikke uretfærdigt, hvis nogen ender med mere end andre. Til gengæld skal alle følge det regelsæt, vi har aftalt i fællesskab. Snyder du systemet, skal du straffes, og det kan kun gå for langsomt.

Nikolaj er ikke i tvivl om, at vi skal udvikle os. Fremdrift og teknologi er svaret, om vi skal blive bedre til noget eller fikse en fejl. Han kan dog ikke helt afgøre, om han skal se lyst eller mørkt på fremtiden.

Derfor er dilemmaer heller ikke nødvendigvis så svære for Nikolaj. For vi skal bare finde ud af, hvilke valg der kan give os mest eller koste os mest. Så må vi leve med konsekvenserne, så længe vi sikrer os det bedst mulige udbytte i en prioriteringssag.

Vægter individets frihed højt og bryder sig ikke om at blive begrænset af regler.

Mener ikke, at der er for stor forskel på rig og fattig i Danmark og bakker op om at sænke skattetrykket. Er ikke i tvivl om, at folk der arbejder hårdt, vil opnå succes.

Er drevet af rationelle og logiske argumenter og har en stærk "gør det selv"-energi, som er en virksomhedsfuld ressource at bygge på i fællesskaber.

Tager ansvar for eget liv

For de ligefremme individualister er vigtigt, at man tager ansvar for sit eget liv, fordi det også er en måde at tage ansvar for fællesskabet.

"Vi er ikke sådan nogle, der bare sætter sig ned og ikke gør noget. Vi synes det er okay, at man kæmper og tænker for sig selv."

Ligefremme individualisters demokratiske selvtillid

Vægter det personlige ansvar højt

For den ligefremme individualist er det vigtigt, at man med rette kan sige, at man har gjort sit. Det handler om at tage ansvar, når ens liv bliver berørt af samfundets udvikling og indretning. Man kan ikke vinde alle kampe, men man kan heller ikke vente på, at andre gør arbejdet for en.

”Vi forventer ikke, at alle andre eller en regering skal gøre alt for os.”

”Jeg tænker på dengang, min lokalforening var truet af lukning. Vores rideklub blev taget af kommunen ud af det blå. Der var ingen mulighed for at ride længere. Der er jeg en, der ringer til netværket, skaber et overblik, og så arbejder jeg røven ud af bukserne. Det hjalp bare ikke. Så til sidst var jeg nødt til at trække stikket og finde roen igen.”

Iværksætterånd - mere handling, mindre snak

For de ligefremme individualister er det vigtigt, at vi ikke bruger for meget tid på følelsesbaserede diskussioner, der skal rumme alle, men ikke rykker noget. Det er langt mere effektivt at tage en beslutning, gøre den tydelig, og så lade befolkningen navigere efter den frem for at spille ressourcer på bureaukratiske processer.

Kollektiv efficacy: Tror og oplever i *lavere* grad end den gennemsnitlige dansker, at det er muligt med ens handlinger i fællesskaber at opnå det resultat, man ønsker.

”Jeg tror vi ser os selv som nogen, der ikke er så passive som andre.”

Ligefremme individualister om institutioners retfærdighed

Retfærdighed er lige rettigheder

For den ligefremme individualist er samfundet retfærdigt, hvis alle har lige rettigheder. Det skal være tydeligt, hvilke regler vi opererer med, og så må individet ellers gøre med dem, som de lyster. Det indebærer, at man kan indrette sig forskelligt og skabe forskellige vilkår ud fra individuelle behov, så længe det er inden for de aftalte rammer. Det indebærer også, at man kan vælge at bryde reglerne, men i så fald må tage konsekvenserne for det. Resultatet af denne tænkning kan ses, idet de ligefremme individualister i højest grad vurderer, at samfundet tager retfærdige hensyn på tværs af befolkningen – med fælles regler og rettigheder har vi fået retfærdighed.

Oplever i *højest* grad, at der tages retfærdige hensyn på tværs af befolkning og generationer i samfundet.

”Det er retfærdigt at den, der vælger ikke at sortere, fordi man er ligeglad, bliver straffet. For det har Folketinget bestemt. Det samme kan man folde ud på det grønne. Vi bor i det her land, så det er sådan, det er.”

Retfærdighed er ordentlighed

Der findes én omstændighed, der kan få den ligefremme individualist til at råbe jagt i gevær, og pege på en uretfærdighed: Manglende ordentlighed. Denne kan komme til udtryk på flere måder: Vælger mennesker at gå uden om samfundets regelsæt uden at acceptere en dertilhørende straf? Er en regel decideret uproportional med det ønskede resultat? Er der plads til individers forskelligheder i det fælles regelsæt?

”Retfærdighed er ordentlighed. Jeg tænker også på min erstatningssag, hvor jeg ikke får medhold i min sag, fordi jeg sendte ansøgningen ind fire dage for sent. Men jeg lå jo syg og kunne ikke gøre noget.”

”Tingene skal give mening – så er det retfærdigt. Der skal være proportioner. Jeg hørte Bjørn Lomborg sige, at det er bedre for klimaet at brænde plast af i stedet for at køre det rundt, som vi gør nu.”

Ligefremme individualister om samfundets potentiale og fremtid

Ting går galt, når vi ikke følger spillets regler

For de ligefremme individualister fylder det meget, at magtfulde positioner bryder aftaler på forskellige måder. Det er en bekymrende tendens, der skal forbedres. I det hele taget er vi nødt til at forbedre og udvikle os, hvis fremtiden skal være god og tryk for den ligefremme individualist.

Mener i *højere* grad end gennemsnitlige dansker, at vi skal fokusere på at udvikle og gøre tingene bedre i Danmark.

"Jeg tænker tilbage på min far, der skulle lave et beskyttelsesrum i haven. Nu er jeg selv ude og har købt en benzinergenerator. Hvorfor skal jeg gøre sådan noget? Når de store lande går ind og tager noget, de ikke har ret til. Klimaet snakker vi også meget om, og jeg ved ikke, hvor meget der er vores skyld, men vi skal selvfølgelig lade være med at accelerere det."

Vi skal blive bedre, men hvordan?

Der er en interessant observation i de ligefremme individualisters syn på samfundets potentiale. De vægter personlig frihed og ansvarstagen højt, men de oplever også, at folk i dag er isolerede og ikke optagede af fælles problemløsning. Faktisk er de det segment, der mindst af alle tror på, at vi i fællesskab kan løse de problemer, vi står over for.

Tror i *lavest* grad på, at vi i fællesskab kan løse de problemer, som vi slås med hver især.

Oplever i *højest* grad, at folk i dag er isolerede og ikke optagede af at løse problemer sammen.

Mareridtet for fremtiden er:

... at detaljestyring fjerner alt liv og natur.

"Jeg frygter, at vi gør alting så rigtigt og korrekt, at Danmark bare bliver et samfund, hvor vi lever op til alle tal og kvoter, men alt liv og natur er dødt."

... at penge styrer.

"For mig er det, når pengemændene styrer alt. Når magten bliver ukontrolleret."

Drømmen for fremtiden er:

... teknologiske løsninger.

"Vi startede med at drømme om billig offentlig transport, men det blev lavet om til individuel droneflyvning. Så kan alle komme derhen, de selv vil."

... personlig frihed.

"Der er mulighed for at leve, som man vil. Man kan arbejde hjemme, hvis man vil, eller arbejde sammen, hvis man vil."

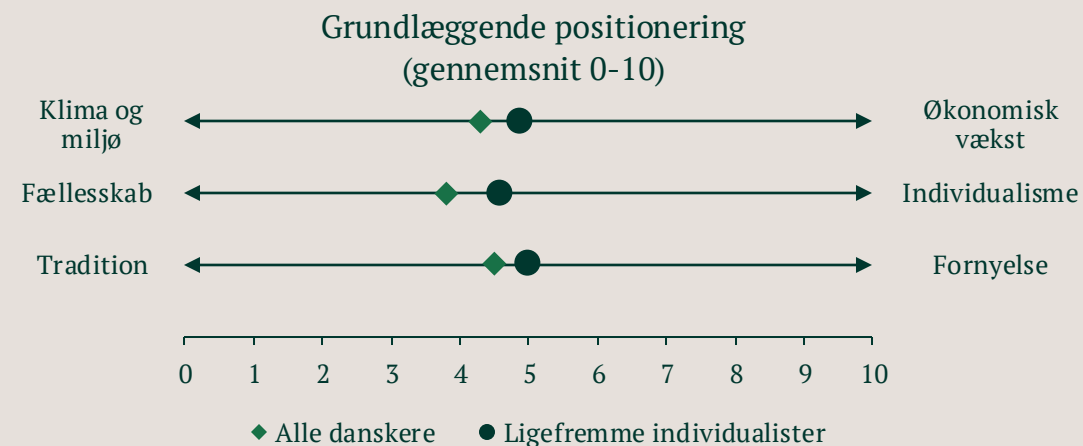
Ligefremme individualister om bæredygtighedsdimensioner

Forståelse af bæredygtighed

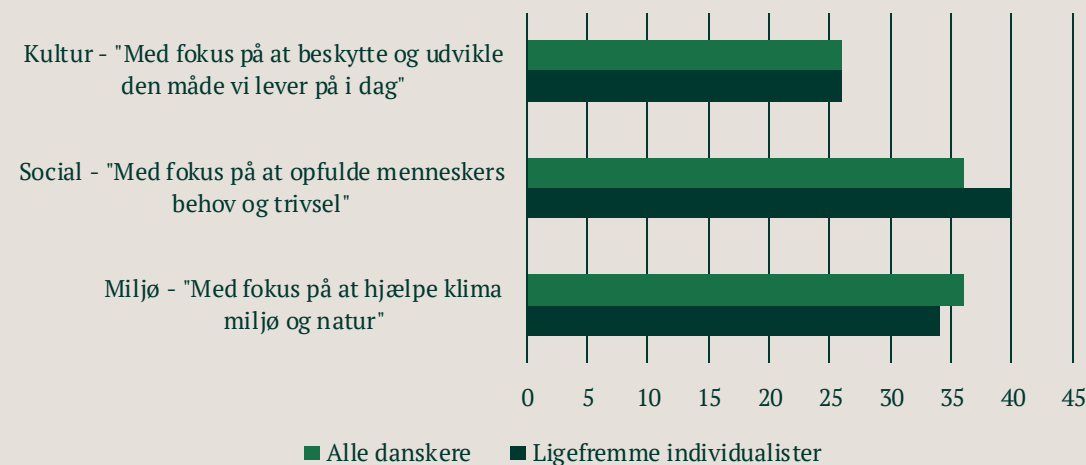
- De ligefremme individualister vægter i *højere* grad end den gennemsnitlige dansker økonomisk vækst over klima- og miljøhensyn.
- De er det segment, som i *højest* grad mener, at indretningen af samfundet skal være til gavn for den enkelte vs. til gavn for fællesskabet.
- Mener i *højere* grad end den gennemsnitlige dansker, at der skal gøres op med traditioner og sædvaner for at sikre samfundsudviklingen.

Prioritering mellem bæredygtighedsdimensioner

- Prioriterer **kulturel** bæredygtighed *på niveau* med den gennemsnitlige dansker.
- Prioriterer **social** bæredygtighed *højest* af alle segmenter.
- Prioriterer **miljømæssig** bæredygtighed *lidt lavere* end den gennemsnitlige dansker.

Pointfordeling mellem bæredygtighedsdimensioner (gns. antal point)

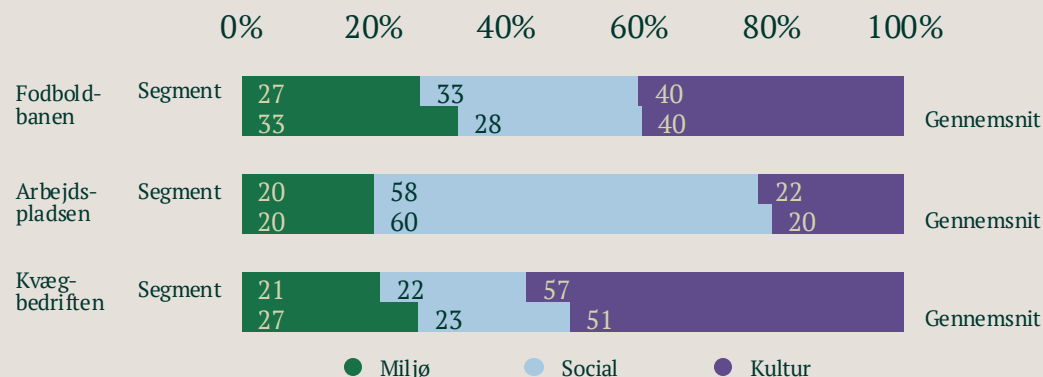

Ligefremme individualister om bæredygtighedsdilemmaer

Samfundsøkonomisk effektivitet

Når de ligefremme individualister skal forholde sig til samfundsdilemmaer, spørger de sig selv: Hvor er den samfundsøkonomiske gevinst størst? Det kommer til udtryk på tværs af kontekster: Vi kan godt fjerne en fodboldbane, hvis det betyder, at færre husstande taber ressourcer eller værdi på gentagne oversvømmelser. En arbejdsplads må gerne nedlægges, men arbejderne skal hjælpes videre, så de kan bidrage med deres arbejdskraft til fortsat økonomisk vækst. En kvægbedrift skal udvikles, for kød er værdifuldt i vores madkultur, men vi skal samtidig sørge for, at grundvandet ikke ødelægges i en grad, der gør det for dyrt at sikre rent drikkevand.

Prioritering af bæredygtighedshensyn i tre forskellige kontekster

Hvad koster mest for samfundet?

En overvejelse, der går igen ved dilemmaerne, er en vurdering af, hvilket valg der koster mest for samfundet. Det økonomisk forsvarlige er som regel den rigtige vej at gå for den ligefremme individualist.

”Samfundsøkonomisk må jeg sige, at hvis alle mulige husstande slipper for risikoen ved oversvømmelser, så er det her jo økonomisk meget bedre. Jeg vil ikke ofre hele foreningslivet eller al ungdomssjov, men jeg vil gerne ofre en fodboldbane.”

Hvilke økonomiske fortællinger fylder?

Kulturelle fortællinger, der knyttes til det industrielle Danmark, betyder også noget for segmentet. Fx giver vores historie for at effektivisere landbruget en idé om, at det grundlæggende har værdi.

”Jeg tænker på Danmark og det landbrugsland, vi er og har været i så lang tid. Det er synd, hvis vi skal til at importere det, som vores landmænd er så gode til. Men jeg vil selvfølgelig også gerne kunne drikke vand.”

TRYGHEDSSØGENDE TRADITIONALISTER

19 %

Den tryghedssøgende traditionalist i en nøddeskal

Mød Hanne

Hanne er en tryghedssøgende traditionalist. Frem for alt er hun dog fra Danmark, og vores land kommer altså med nogle helt særlige kvaliteter og forpligtigelser – som vi skal værne om.

Danmark er et land, hvor vi har noget at skulle have sagt. Der er ikke så langt fra den menige borger til den magtfulde politiker. Sådan ser Hanne det i hvert fald, og hun er overbevist om, at hun nok skal formå at gøre sig gældende i eget liv og i samfundet, hvis behovet opstår.

Hanne er tiltrukket af det traditionelle Danmark, fordi der ved hun, hvad hun kan regne med. Hun er nemlig glad for de omstændigheder, man kan finde tryghed i. Det kommer til udtryk igennem foreningslivet, hvor hun er aktiv. Og det kommer til udtryk i hendes syn på retfærdighed, der først og fremmest handler om, at folk skal behandles ordentligt – og at der ikke kommer for mange uventede forandringer.

Uventede forandringer er dog en stor del af verdensbilledet nu om dage, så Hanne er efterhånden lidt bekymret for fremtiden. Hendes udgangspunkt er ikke, at vi skal finde nye måder at gøre tingene på hele tiden. Måske ligger de bedste løsninger i det, vi kendte fra før?

Drøm dig hen til Morten Korchs romantik og Bonderøvens landlige idyl, og du vil forstå, hvad der driver Hanne. Bæredygtighed er for hende noget, vi har set før, og bør finde tilbage til, om så det gælder miljø, det sociale liv eller kultur.

Har fokus på det nære og tror på det bedste i folk, særligt dem, de kan spejle sig i, og mener, at velfærd er vigtigt, når det gælder børn og ældre.

Føler sig ofte overvældede, modløse og utrygge ved samfundsudviklingen, ser helst, at verden ikke ændres for meget, og at der skal være respekt for det Danmark, vi har i dag.

Motiveres af at gøre en forskel for deres nærmiljø og byder ind i fællesskaber med gæstfrihed og hjælpsomhed.

Vi har danskheden til fælles

Når man spørger den tryghedssøgende traditionalist, hvad der kendetegner dem, er de det eneste segment, der lægger vægt på deres danskhed som den samlende kraft.

”Vi er alle danskere. Det er noget, vi har til fælles. Fx at vi synes, ytringsfriheden er vigtig”

Tryghedssøgende traditionalisters demokratiske selvtillid

Handlekraftige i deres nære fællesskaber

For den tryghedssøgende traditionalist ligger en stor del af danskheden i det lokale og det nære. Det er vigtigt at bevare det, at vi kender købmanden og naboen, og den lokale sammenhængskraft. Relationer og hygge er vigtigt, så de bager gerne en kage til foreningsmødet. De handler også i udpræget grad, hvis den slags bliver truet. Er den lokale købmand ved at lukke, eller kommer nogen fremmede udefra og vil ændre, hvordan tingene fungerer, skal der handles.

Personlig og kollektiv efficacy: Tror på og oplever i højere grad end den gennemsnitlige dansker, at mennesker kan sætte aftryk på sine omgivelser.

Sidste år var købmanden lukningstruet. Der gik vi sammen om at købe købmanden fra COOP, og nu lejer vi den ud til købmanden via andelsbeviser osv.. Min rolle var at hjælpe med at gå til hånde. Vi samlede reoler og sådan noget.”

... men går ikke forrest

De tryghedssøgende traditionalister er loyale og står klar til at hjælpe og bakke op i fællesskaber, hvor relationer er vigtige for dem. De går ikke forrest og finder på nye tiltag, men bidrager ved at skabe god stemning.

Politisk efficacy: Oplever på niveau med den gennemsnitlige dansker at kunne gøre sig gældende i en politisk sammenhæng.

Tryghedssøgende traditionalister om institutioners retfærdighed

Retfærdighed er klare rammer

For de tryghedssøgende traditionalister er retfærdighed mest af alt en tryghed i, at man ved, hvad man kan forvente af systemet. Med klare rammer kan vi forholde os til samfundet og navigere på en retfærdig måde. Det indebærer også, at det ikke er retfærdigt at pege fingre ad dem, der vælger at tage et upopulært valg, så længe det er inden for vores fælles regler.

Mener i *højest* grad, at beslutninger i samfundet tages med udgangspunkt i retfærdige processer.

”Det kan godt være, jeg kører i en stor dieselbil, men så gør jeg noget andet, der er godt for miljøet. I disse woke-tider bliver man udskammet, uden at folk ved hvad man ellers gør.”

Retfærdighed er ikke lighed

De tryghedssøgende traditionalister går ikke op i, at alle skal have ens udgangspunkt eller ens ydelser. Derimod lægges der vægt på, at de minimumsbehov, vi hver især har, bliver dækket af samfundet. Det er grundstenen for en retfærdig samfundsorden.

Mener i *højere* grad end den gennemsnitlige dansker, at det er vigtigt med en retfærdig fordeling af goder og byrder i samfundet.

”Min mor gik meget op i, at alle skal være lige. Til jul måtte der ikke være en kroners forskel på, hvad man fik. Problemet er, at vi alle er forskellige i flokken.”

Retfærdighed gælder globalt

For de tryghedssøgende traditionalister fylder den kulturelle fortælling om Danmark meget i forståelsen af retfærdighed. Danmark er et lille landbrugsland, hvor vi har frisind og demokrati. Når vores samfund vælger at gå ind i globale dagsordener, såsom klimakampen, kan det opfattes uretfærdigt. For hvad skal vi kunne gøre, og mister vi vores identitet?

”Verdens grønne omstilling går ud over mig. Det er ikke retfærdigt. Jeg tror heller ikke treparten bliver retfærdig.”

”En retfærdig grøn omstilling lyder fin, men det findes ikke. Det vil gå ud over os. Er det retfærdigt at vi gør så meget, mens andre lande ikke gør noget?”

Tryghedssøgende traditionalister om samfundets potentiale og fremtid

Repræsentation er vigtigt

De tryghedssøgende traditionalister oplever, at vores politiske system tilgodeser yderfløjene, og at der er en manglende repræsentation af ”virkelighedens Danmark” – med andre ord, det tavse flertal - som de føler sig en del af.

Synes overordnet, at vi skal fokusere på at udvikle og gøre tingene bedre i Danmark, men i lidt *mindre* grad end den gennemsnitlige dansker.

”Det er meget yderpolerne, man møder i det her land. Der er ikke noget hen over midten. Man hører ikke den almene borger, medmindre de er rapkæftede og tør stille sig frem. Jeg tror, der er et forvrænget billede af, hvordan demokratiet og livet i Danmark i virkeligheden er.”

Verden var bedre i gamle dage

Segmentet oplever i deres nære omgangskreds, at forskellige kriser trænger sig på, og føler derfor ofte, at tingene var bedre i gamle dage. De ser med nostalgi tilbage på de gamle dage, hvor livet var mere simpelt og idyllisk.

Mener på niveau med den gennemsnitlige dansker, at der er grund til at være bekymret for udviklingen i Danmark.

”Når jeg tænker på mine børnebørn og samfundet, er jeg frustreret. Jeg kan se, at de vokser op i en folkeskole, der kvalitetsmæssigt bliver udhulet. Den skal rumme flere og flere mennesker med udfordringer, der bliver efterladt på perronen. Jeg tror, det er en masse krav, de her mennesker møder. Kan man det, hvis man ikke er blevet rustet til at have god selvtillid i folkeskolen?”

Mareridtet for fremtiden er:

... at forandring går ud over vores levestandard.

”Vi er nødt til at opretholde et minimum af levestandard. Vi kan ikke gå ud og skide i skoven igen. Det svarer sig ikke, hvis vi får et dårligt liv.”

... et monopoliseret industrisamfund.

”For mig er mareridtet en overvægt af industrialisering og afvikling af det lokale.”

Drømmen for fremtiden er:

... mere nærmiljø og mindre bureaukrati.

”I vores utopi er nærmiljøet langt større. Alle store fabrikker skal ikke lukkes, men livet er lidt mere Morten Korch og lidt mere Bonderøven.”

... dannede og demokratisk aktive borgere.

”Der er brug for dannelse. Og så foreningslivet, for der bliver man dannet til at være en del af fællesskaber.”

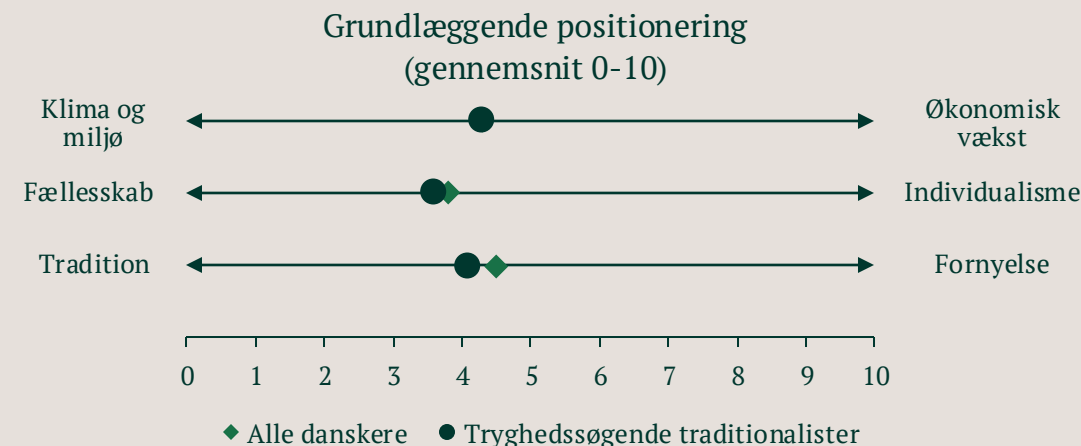
Tryghedssøgende traditionalister om bæredygtighedsdimensioner

Forståelse af bæredygtighed

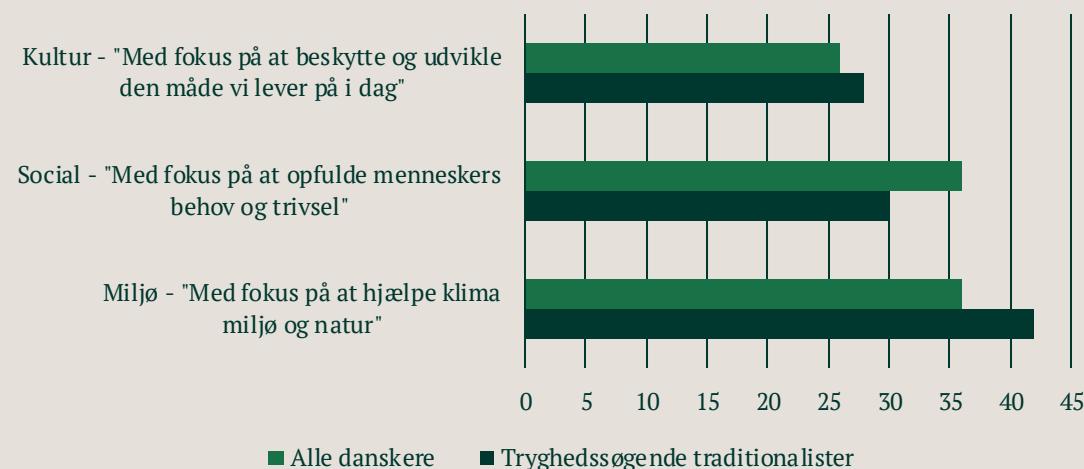
- De tryghedssøgende traditionalister flugter med den gennemsnitlige dansker i holdningen, at klima- og miljøhensyn vægtes lidt højere end økonomisk vækst.
- Segmentet mener på niveau med den gennemsnitlige dansker, at indretningen af samfundet skal være til gavn for fællesskabet frem for den enkelte.
- De mener i *højere* grad end den gennemsnitlige dansker, at traditioner og erfaringer fra tidligere generationer er vigtige for samfundsudviklingen.

Prioritering mellem bæredygtighedsdimensioner

- Prioriterer **kulturel** bæredygtighed *på niveau* med den gennemsnitlige dansker.
- Prioriterer **social** bæredygtighed *lavest* af alle segmenter.
- Prioriterer **miljømæssig** bæredygtighed *højere* end den gennemsnitlige dansker.

Pointfordeling mellem bæredygtighedsdimensioner (gns. antal point)

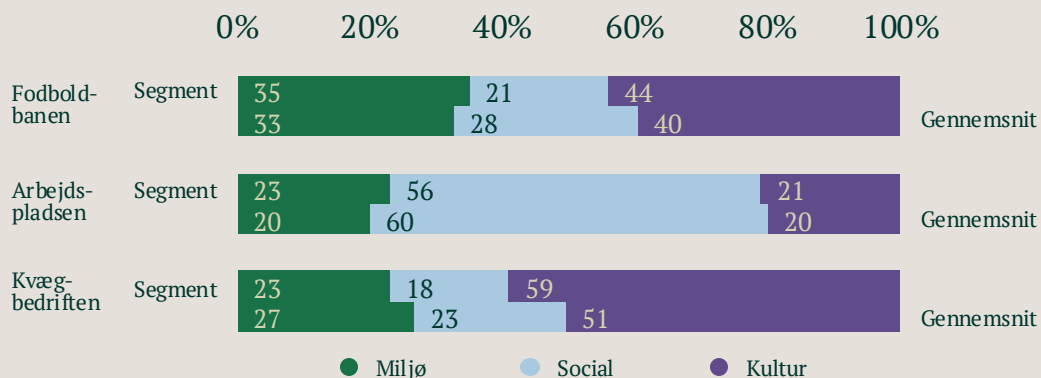

Tryghedssøgende traditionalister om bæredygtighedsdilemmaer

Nationalromantik

Den tryghedssøgende traditionalist lader sig vejlede af en på samme tid flyvsk og klar idé om det traditionelle Danmark. Vi har et fantastisk land, hvis unikke kvaliteter vi skal bevare. Det kommer til udtryk i segmentets konsekvent høje prioritering af kulturel bæredygtighed. Samtidig er naturen og nærmiljøet vigtig, idet Danmark jo er flotte bøgeskove, fuglekvidder, og vide enge. Den danske model ligeså, for her til lands hjælper vi hinanden, når jobbet forsvinder. Det er altså sjældent et ønske om udvikling og idealismen, der vejleder den tryghedssøgende traditionalist. Tværtimod er spørgsmålet, man kan stille sig, for at forstå segmentet: Hvad skal jeg prioritere for at bevare eller styrke det romantiske billede af Danmark?

Prioritering af bæredygtighedshensyn i tre forskellige kontekster

I Danmark er der køer på gårdene

Det romantiske billede af en dansk gård indeholder græssende køer. Derfor er det grundlæggende et problem at fjerne bedriften helt.

"Jeg ville blive ked af, hvis der ikke var kvæg på gårdene i Danmark. Så er spørgsmålet, om vi skal skære lidt ned, men altså..."

Danmark er et foreningsland

Som billedet af de græssende køer er billedet af den danske ungdom også en tid med idræt og foreningsliv. Den slags må og skal bevares.

"Da jeg var ung mand, opholdt jeg mig på stadion hver aften. Det var et vigtigt sted, og det ville være træls at savne."

BEKYMREDE VOGTERE

35 %

Den bekymrede vogter i en nøddeskal

Mød Henrik

Henrik er en bekymret vogter. Han passer sig selv, sin familie og sine nære venner og beskriver sig selv som en, der "ikke ligefrem er øl-over-hækken-typen". For ham er det arbejdet og de faste relationer, der er vigtige. Naboer, foreninger, og fællesskaber kan jo skifte, og man ved ikke, hvem man støder på.

Det er eliten, der styrer her i samfundet, om det er politikerne eller de store virksomheder. Derfor er Henrik som udgangspunkt ikke interesseret i at engagere sig, for det nytter jo alligevel ikke noget. Engang havde han mere gejst og kunne godt finde på at råbe op, men efter flere tabte kampe fokuserer han nu sin energi på sine nære omgivelser.

Det handler også om, at vi bare grundlæggende lever i et uretfærdigt samfund. De superrige styrer, og dem er Henrik ikke en del af. Det er, som om dem med penge og magt ikke har den enkelte borger for øje, når de træffer beslutninger.

I bund og grund er der nok at være bekymret for her i verden. Det føles, som om dem med magt vil have os til at ændre os til noget, der kun virker endnu mere utrygt. Derfor mener Henrik, i højere grad end de fleste, at vi bør passe mere på det Danmark, vi kender. Det skal bare ikke blive værre.

Når Henrik står over for et bæredygtighedsdilemma, tænker han først og fremmest på, om der vil være nogen konsekvenser for ham selv og hans familie. Dernæst er han opmærksom på, om der er nogen andre som ham, der bliver trådt på. For han er efterhånden godt og grundigt træt af, at bestemte grupper i samfundet bliver tilgodeset, mens folk som ham må bære byrderne.

Er bekymret for den måde, samfundet udvikler sig på, og mener, at verden er ved at blive et mere og mere farligt sted.

Oplever, at der er for stor forskel på rig og fattig i Danmark, men mener også, at det er vigtigt, at man arbejder hårdt for at opnå succes.

Har svært ved at tage stilling til globale problemer, vægter det nære i form af børn, familie og arbejde og bruger sine ressourcer på at fastholde stabilitet.

Ingen må trædes over tærerne

For den bekymrede vogter er det særligt vigtigt at føle sig respekteret og hørt, ligesom andre ikke skal blive trynet af eliten.

"Vi er socialt indignerede og går op i retfærdighed, eller når nogen bliver trådt over tærerne."

Bekymrede vogteres demokratiske selvtillid

Ikke "øl-over-hækken"-typen

Når de bekymrede vogtere skal beskrive deres rolle i fællesskaber, er det som "ikke en øl-over-hækken"-typen. I stedet vil de selv vælge, hvem de bruger tid med, og prioriterer deres kræfter på familien, de nære venner, og de fællesskaber, de kender i forvejen.

Kollektiv lederskabs efficacy: Oplever i mindre grad end den gennemsnitlige dansker, at ens handlinger kan opmuntre andre mennesker til at handle på problemer, de møder i deres hverdag.

"Naboerne er der et par hundrede meter til, og det er nok egentlig et ret bevidst valg. Jeg er ikke øl-over-hækken-typen."

Socialt indignerede

De bekymrede vogtere er klar til at værne om tingene, som de er. De orienterer sig mod dem, de kender, og tager langt tilløb til at engagere sig i nye fællesskaber. Men vil gerne handle for at bevare og især, hvis de oplever at blive trådt over tæerne.

Jeg er fagligt aktiv som lastbilchauffør, og vi har haft noget af en tur med at få indført en vejpakke i EU. For præcis den samme tur tager en Bulgarer en fjerdedel af det, jeg tager. Jeg har været henne og stikke hovedet frem, selvom jeg helst vil være i baggrunden. Jeg var nødt til at tage den. Men det lykkedes. Det var helt oppe på EU det her. Vi fik ændret lovgivningen. Det har været en kamp, men vi klarede det, fordi vi var mange, der bidagede til det."

Lav tiltro til systemet

For den bekymrede vogter er det åbenlyst, at systemet ikke tilgodeser folk som dem. Derfor er der sjældent en stor velvilje til at gå ind og forsøge at ændre noget i samfundet. Det er alligevel umuligt at vinde.

Ekstern politisk efficacy: Føler i lavere grad end andre, at politikerne og det politiske system er lydhør over for ens ønsker.

"Den eneste, der har regnet livet ud, er ham, der kan sidde med en pose bajere og benene op. Jeg føler ikke, man kan vinde nogen slag i den her verden. Jeg har kæmpet så mange kampe og tabt dem alle sammen. Alle de grønne arealer, jeg har kæmpet for i Nyborg, bliver solgt til ejendomsselskaber."

Bekymrede vogtere om institutionernes retfærdighed

Samfundet skal levere velfærd og sikkerhed, men grådighed står i vejen

For de bekymrede vogtere handler demokratiet om at levere gode skoler og et godt sundhedsvæsen samt sikkerhed og tryghed til borgerne. Det er en slags outcome-demokratisk fokus. Men de oplever, at de økonomiske og politiske magthavere er for virkelighedsfjerne og langt fra den almindelige dansker til at lykkes med det. Særligt skellet mellem rig og fattig fylder for segmentet. Det er David mod Goliat: en tilsyneladende umulig kamp mod en elite, der sidder på ressourcerne og passer på sig selv frem for det fælles bedste.

Oplever i *mindre* grad end den gennemsnitlige dansker, at beslutninger i samfundet tages med udgangspunkt i retfærdige processer.

”Der er nogen store lobbyister og virksomheder, der sidder på skødet af alle magthavere og påvirker helt professionelt. Vi små skal virkelig mobilisere mange ressourcer for at stille op mod det der.”

Politik er ofte ”kejserens nye klæder”

Selvom den økonomiske elite fylder mest i de bekymrede vogteres problematisering af samfundets institutioner, ser vi også en tydelig oplevelse af distance fra de politiske beslutningstagere. Der mangler tilsyneladende enten vilje eller kompetence til at gennemføre en retfærdig politik, som formår at repræsentere og anerkende behov og interesser fra segmentet selv og samfundets svageste. I samtale med de bekymrede vogtere opstår der nemt en følelse af desillusion med det politiske system, der beskrives som afkoblet eller decideret parodisk.

Oplever i *lavest* grad, at det politiske system er i stand til at løse samfundsmæssige udfordringer, og at der bliver taget hensyn til folk som dem i beslutningsprocesser.

”Jeg synes, det er svært at få ørenlyd. Jeg har siddet med i et parti, og selv der er det svært at blive hørt af de politikere, der repræsenterer mig på borgen. Så kan man spørge sig selv, om det er en parade det hele. Det er jo nogen gange kejserens nye klæder.”

Bekymrede vogtere om samfundets potentiale og fremtid

Bekymrede for samfundsudviklingen

De er bekymrede for den måde, samfundet udvikler sig på, og får ofte en skyldfølelse, når de tænker på de store dagsordener som klimaforandringer, for de har sjældent overskud til at gøre det, der opfattes som ”det rigtige”, og svært ved at se, hvordan de selv kan gøre en positiv forskel.

Mener i *næsthøjest* grad, at der er grund til at være bekymret for udviklingen i Danmark.

”Jeg er usikker, og frustreret og håbløs med, hvad der sker. Tænker bare what, hvad skal det hele ende med? Med familie og ægteskab og børn er jeg et rigtig godt sted. Jeg tror på kærlighed. Men personligt og apropos klima og bæredygtighed har jeg med en snært afskyldfølelse med den planet, vi efterlader til vores børn og alt det.”

Vi skal værne om velfærden

For de bekymrede vogtere er det vigtigt at værne om de sociale og kulturelle særpræg, vi har bygget op i Danmark. Det gælder især velfærdsydelse for dem, der har mest brug for dem.

Synes i *højest* grad, at vi først og fremmest skal passe på de ting, vi har i Danmark.

”Jeg er begejstret for at gå min alderdom i møde. For at gå på førtidspension i det her samfund. Det er fantastisk.”

Mareridtet for fremtiden er

... et alt for individualiseret samfund.

”Hvis der i fremtiden ikke er nogen lokal kollektiv transport. I stedet udbygger de bare vejnettet, så alle vælger deres egen bil.”

... et stort skel mellem rig og fattig.

”Der er gigantisk ulighed og forskel på rig og fattig. Her kommer også en stor polarisering i samfundet. Der er ikke noget, der er bæredygtigt, hvis man er fattig.”

Drømmen for fremtiden er

... at beslutninger og løsninger er tættere på borgerne.

”Drømmen er, at man får det hele tættere på den enkelte borger og det enkelte menneske der, hvor man bor.”

... et stærkere repræsentativt demokrati.

”Der er frihed til at ræsonnere sig frem til det rigtige. På den måde er der repræsentativt demokrati, i den forstand at beslutninger i samfundet tages ved, at alle perspektiver repræsenteres og tages alvorligt.”

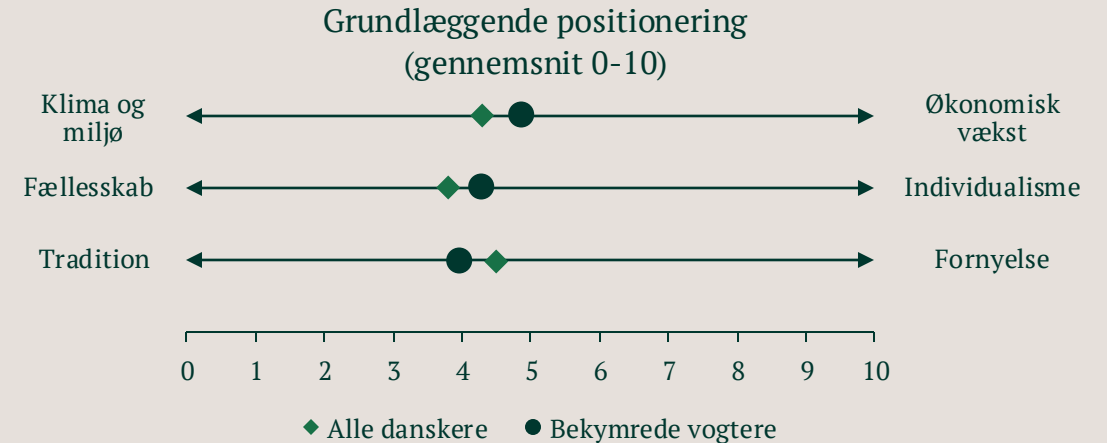
Bekymrede vogtere om bæredygtighedsdimensioner

Forståelse af bæredygtighed

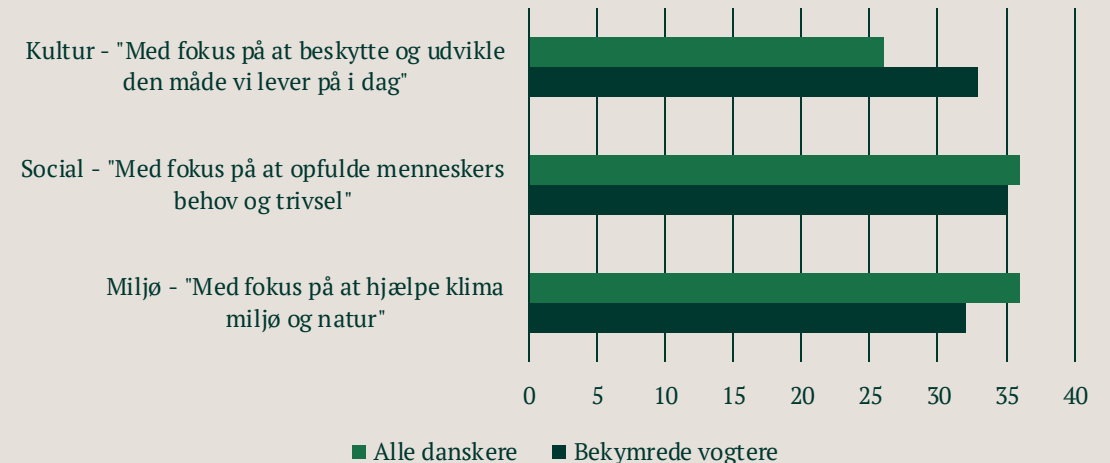
- De bekymrede vogtere vægter i højere grad end den gennemsnitlige dansker økonomisk vækst over klima- og miljøhensyn.
- De mener i højere grad end den gennemsnitlige dansker, at indretningen af samfundet skal være til gavn for den enkelte frem for fællesskabet.
- De er det segment, som i højest grad synes, at traditioner og erfaringer fra tidligere generationer er vigtige for samfundsudviklingen.

Prioritering mellem bæredygtighedsdimensioner

- Prioriterer **kulturel** bæredygtighed *højest* af alle segmenter.
- Prioriterer **social** bæredygtighed på *samme niveau* som gennemsnitsdanskeren.
- Prioriterer **miljømæssig** bæredygtig *lavest* af alle segmenter.

Pointfordeling mellem bæredygtighedsdimensioner (gns. antal point)

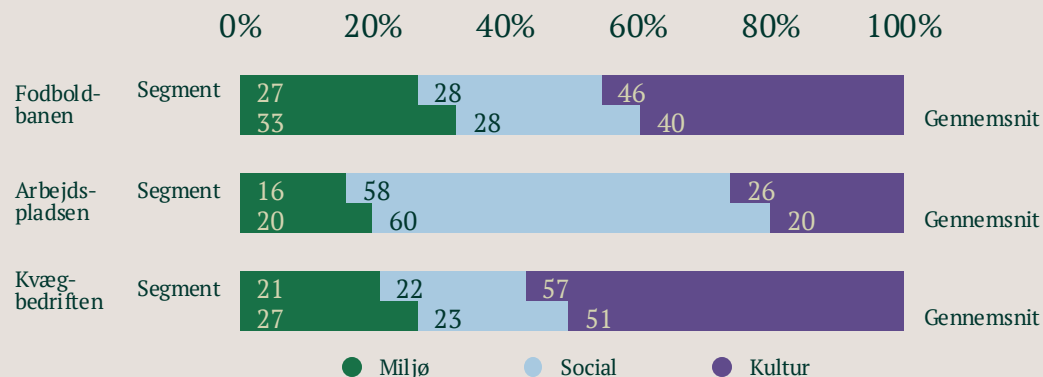

Bekymrede vogtere om bæredygtighedsdilemmaer

Hvem vinder, og hvem taber?

Når de bekymrede vogtere forholder sig til samfundsdilemmaer, spørger de: Hvem ser ud til at vinde, og hvem ser ud til at tabe? Deres overvejelser handler om, at når vi løser kollektive problemer, må det ikke gå ud over samfundets svageste. Ligesom vi skal have respekt for alt det, tidligere generationer har bygget op. Heri indgår det også, at forandring, der er til for at skabe profit hos de allerede rige, bliver taget enormt ilde imod. Det handler om at beskytte vores kulturarv og stille sig kritisk over for dem, der i forvejen har meget.

Prioritering af bæredygtighedshensyn i tre forskellige kontekster

Hvorfor skal jeg bære byrden?

Hvis et dilemma resulterer i, at den almindelige dansker oplever, at de bærer den største byrde, må noget være galt. Det er jo ikke deres skyld.

"Hvis nu virksomhederne fik gjort noget ved deres forurening, var det måske ikke os andre, der skulle gøre det hele."

Andres dagsorden skal ikke påtvinges mig

Selvom de bekymrede vogtere har fået et tydeligt sprog for den grønne omstilling, er grundindstillingen fortsat, at andres dagsorden ikke skal påtvinges mig. Det vil være at fratage mig min menneskelighed.

"Jeg ved godt, det her (red. grøn omstilling) er vigtigt, men når det handler om, at de fratager mig min parkeringsplads, det er jo ikke menneskeligt. Og hvis vi så siger fra, så hæver de priserne. Det er jo at pisse på os."

Kapitel 4.

Bag om undersøgelsen

INDEX: Demokratisk selvtillid

Personlig efficacy

- Jeg føler mig i stand til at handle på de problemer, jeg møder i min hverdag
- Andre ser mig som en, der engagerer sig i sin hverdag og bidrager til at løse de problemer, der opstår

Kollektiv efficacy

- De fleste mennesker føler sig i stand til at handle på de problemer, de møder i deres hverdag

Kollektiv lederskabs efficacy

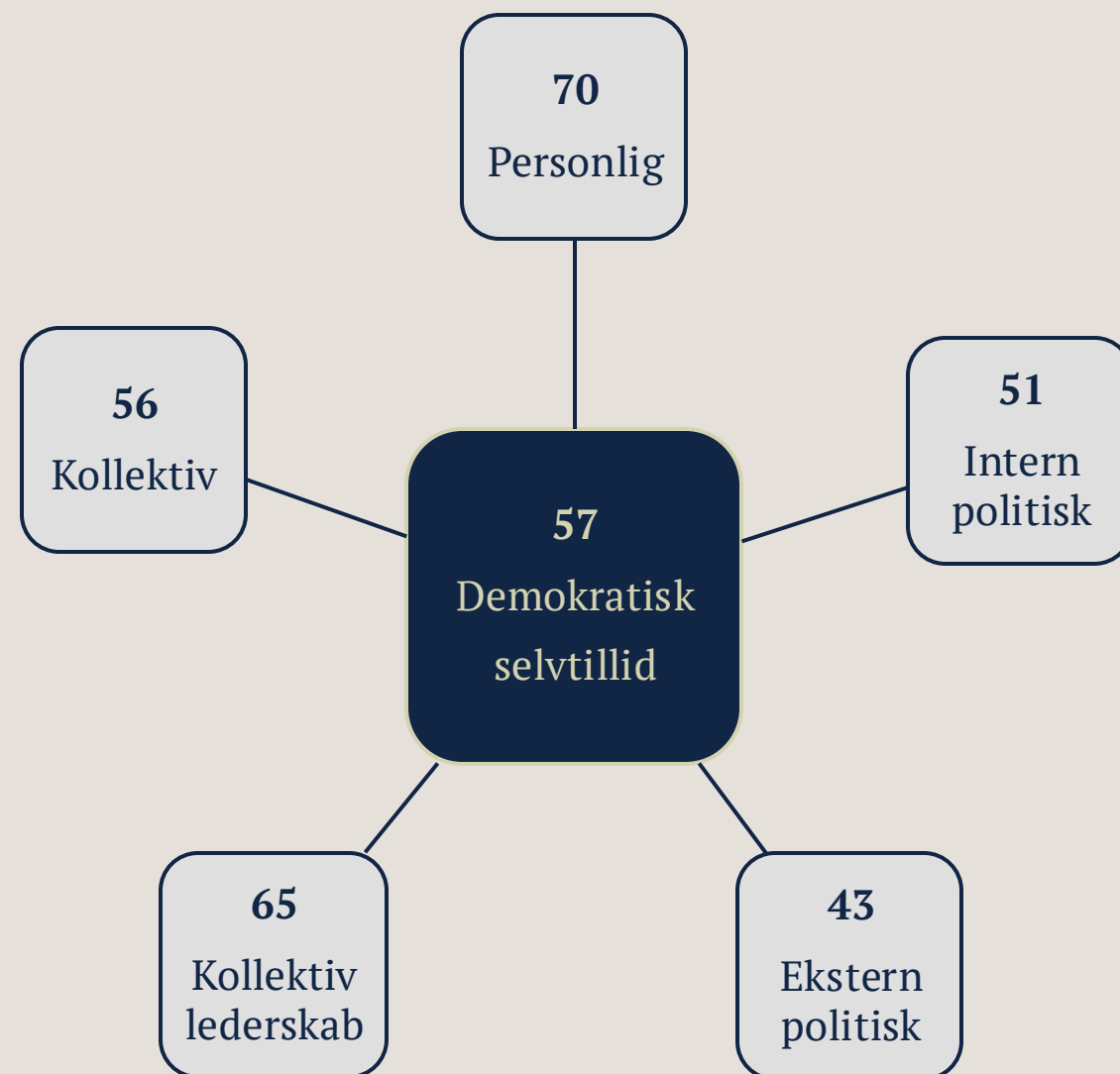
- Jeg tror, jeg kan engagere andre mennesker i at handle på de problemer, de oplever i deres hverdag
- Jeg tror på at mine handlinger kan opmuntre andre mennesker til at handle på problemer, de møder i deres hverdag
- Jeg oplever at andre menneskers handlinger opmuntrer mig til at handle på problemer, jeg møder i min hverdag

Intern politisk efficacy

- Jeg har politiske holdninger, som er værd at lytte til
- Jeg føler mig i stand til at træffe en beslutning om, hvem jeg stemmer på ved politiske valg
- Jeg føler mig usikker på, hvordan jeg mener at samfundet bedst skal indrettes

Ekstern politisk efficacy

- Det gør en forskel, hvem jeg stemmer på
- Man kan stole på, at politikerne er lydhøre overfor, hvad befolkningen mener
- Jeg synes politikerne og det politiske system tager for lidt hensyn til, hvad sådan nogen som mig mener

Base: 3.123 landsrepræsentative interview 16 år + / december 2024 – januar 2025 / index 0-100

INDEX: Institutionel retfærdighed

Retfærdige processer

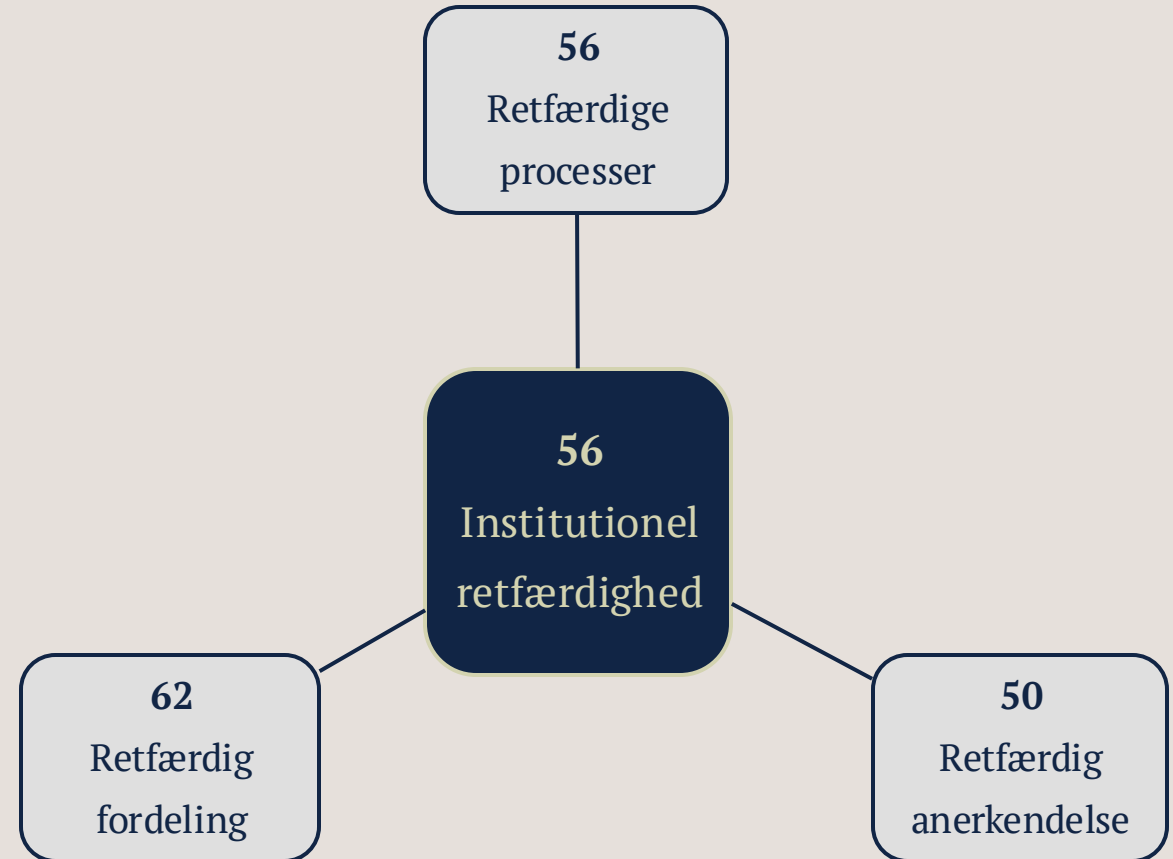
- Beslutninger i samfundet tages med udgangspunkt i retfærdige processer

Retfærdig fordeling

- Det er vigtigt, at der sker en retfærdig fordeling af byrder og goder i samfundet
- Der sker en retfærdig fordeling af byrder og goder i samfundet

Retfærdig anerkendelse

- Der tages retfærdige hensyn på tværs af befolkning og generationer i samfundet

Base: 3.123 landsrepræsentative interview 16 år + / december 2024 – januar 2025 / index 0-100

INDEX: Samfundsevne

Fælles løsninger

- Jeg tror på at vi i fællesskab kan løse de problemer, som vi slås med hver især

Samarbejde

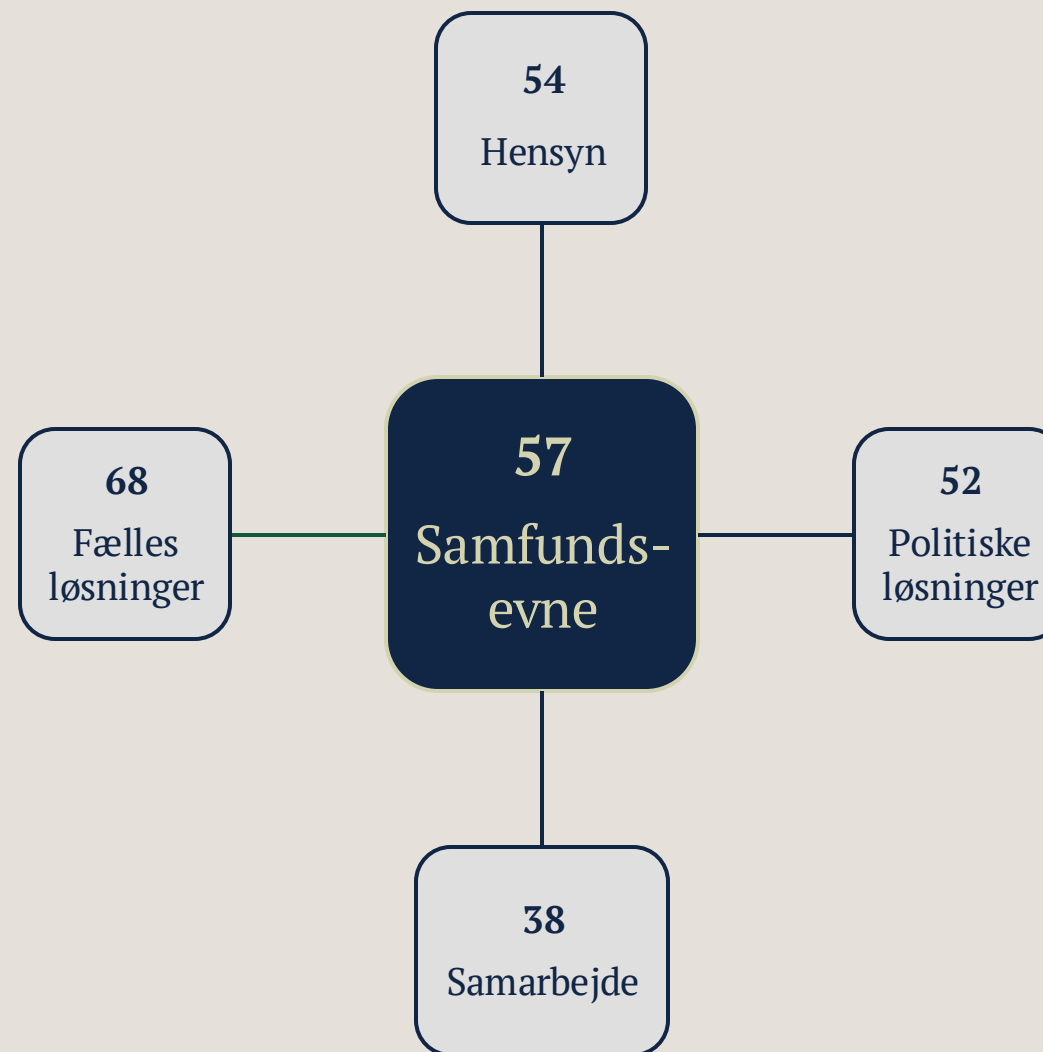
- Folk i dag er isolerede og ikke optagede af at løse problemer sammen

Politiske løsninger

- Politikerne og det politiske system er i stand til at løse samfundsmæssige udfordringer

Hensyn

- Jeg oplever, at der bliver taget hensyn til folk som mig i løsningen af samfundsmæssige udfordringer

Base: 3.123 landsrepræsentative interview 16 år + / december 2024 – januar 2025 / index 0-100

Core Belief Model Danmark 1/2

Den oprindelige Core Belief Model er udviklet af analysebureauerne More In Common og YouGov i samarbejde med førende forskere. Modellen består af 45 spørgsmål, som bruges til at segmentere respondenter ud fra fem centrale grundværdier.

I den danske tilpasning har vi taget udgangspunkt i de 16 såkaldte 'Golden Questions', som har vist sig at forklare 76 % af variansen blandt de endelige segmenter i USA og Storbritannien. En indledende faktoranalyse på danske data viste dog, at fire af spørgsmålene samvarierede i en grad, som gjorde dem mindre nyttige for modellens formål: at identificere distinkte værdibaserede segmenter i den danske befolkning. Derfor består den danske version af 12 udvalgte spørgsmål, som hver især effektivt fanger variationerne i grundværdier blandt danskerne.

Siden udviklingen af den oprindelige danske model i 2021, er der arbejdet videre med at forstå og validere modellen og segmenteringen i en dansk kontekst. I den forbindelse er der gennemført en række supplerende analyser af data indsamlet i perioden 2021 til 2025 til at efterprøve, hvordan segmenterne placerer sig i forhold til grundlæggende værdipositioner i befolkningen.

Analyserne viser, at tre primære værdidimensioner i dag strukturerer svarene blandt danskerne:

- Respekt for traditionelle værdier
- Social retfærdighed og empati
- Individuelt ansvar og selvstændighed

Denne dybere forståelse af segmenternes placering har skabt en forståelse, der understøtter både robustheden i segmenteringen og sikrer, at den afspejler de væsentligste værdiopdelinger i det danske samfund i dag.

Core Belief segmenteringen bygger på den multidimensionel afstandsmetrik, hvor klyngeanalysen identificerer segmenter baseret på mønstre i flere variable samtidigt. Segmenteringen er udelukkende baseret på værdimæssige Likert-spørgsmål. Dette sikrer, at segmenterne ikke er drevet af en enkelt socio-demografisk variabel, men dannes på baggrund af den samlede variation i værdimæssige svar, og ikke influeres af eksterne faktorer.

Socio-demografi herunder politisk overbevisning kan have sammenhænge med segmenterne, men er ikke drivende for dem i deres dannelse. Segmenterne afspejler, hvordan værdierne fordeler sig, ikke hvordan socio-demografiske samfundsstrukturer ser ud.

Den danske Core Belief segmentering er et dynamisk værktøj, der kan anvendes i forskellige sammenhænge, samtidig med at det bevarer forbindelsen til de centrale grundværdier, som modellen bygger på.

Core Belief Model Danmark 2/2

Grundværdi og definition

Gruppeidentitet: Omfanget af, hvorledes man som borger identificerer sig i grupper baseret på nationalitet, køn, politiske partier, etnicitet og andre faktorer, herunder hvordan man vurderer, at forskellige grupper behandles i samfundet.

Opfattelse af trusler: Vedrører i hvilket omfang borgere anser verden som et farligt sted.

Forældres opdragelsesstil og autoritær disposition: Borgernes syn på forældreopdragelse har i tidligere studier vist, at der er stor lighed mellem denne opfattelse og deres generelle holdninger til politiske spørgsmål og niveauet af autoritet i samfundet.

Moralske fundament: I hvilket omfang borgere tilslutter sig visse moralske værdier, deres såkaldte fundament som fx retfærdighed, omsorg, ærlighed, autoritet og loyalitet.

Meritokratisk overbevisning: I hvilket omfang borgere ser personlig succes som et produkt af individuelle faktorer (såsom hårdt arbejde og disciplin) versus samfundsmæssige faktorer (såsom held og omstændigheder).

Spørgsmål

- Den danske befolkning og de forskellige grupper i samfundet har en del til fælles, når alt kommer til alt.
- Muslimer bliver ofte uretfærdigt behandlet grundet fordomme.
- Den almindeligt arbejdende dansker får en fair andel af Danmarks velstand.

- Verden er ved at blive et mere og mere farligt sted.

- Unge mennesker har ikke nok respekt for traditionelle danske værdier
- Personer der bryder loven skal have hårdere straffe

- Medfølelse med dem der lider, er den vigtigste dyd hos en person.
- Den vigtigste egenskab man kan have er nysgerrighed VS. Den vigtigste egenskab man kan have er gode manerer.

- Folks resultater i livet er stort set bestemt af kræfter uden for deres kontrol Vs. Folk er i store hele selv i kontrol over hvad der skal ske med deres liv.
- Nogens situation er så udfordrende, at uagtet hvor hårdt de arbejder, så vil de aldrig opnå succes Vs. Folk der arbejder hårdt, vil altid opnå succes ligegyldigt hvilken situation de er født ind i.
- Staten har ansvar for at sikre at alle har en rimelig levestandard Vs. Folk skal tage mere ansvar for at kunne sørge for sig selv.
- Det er primært hårdt arbejde og stor indsats der har bragt mig til der, hvor jeg er i dag Vs. Det er primært held og tilfældigheder, der har bragt mig til der, hvor jeg er i dag.

Bag om den kvantitative befolkningsundersøgelse

Spørgeskema

Undersøgelsen er gennemført på baggrund af et spørgeskema, der er udarbejdet i samarbejde mellem Democracy X og common agenda RSV.

Målgruppe

Målgruppen er defineret som befolkningen i alderen 16 år eller derover.

Stikprøve

Til brug for undersøgelsen blev der udtaget en stratificeret stikprøve med udgangspunkt i den på landsplan kendte fordeling på kriterierne køn, alder (16 år +) og region.

Dataindsamling

Dataindsamlingen er gennemført online af Norstat Danmark i deres onlinepanel. Dataindsamlingen er gennemført i uge 51 2024 til og med uge 2 2025.

Datamateriale

Der er i alt gennemført 3.123 interview blandt et landsrepræsentativt udsnit af befolkningen i alderen 16 år eller derover. Der er efterfølgende foretaget en vægtning af datamaterialet, så det er fuldt landrepræsentativt i forhold til den på landsplan kendte fordeling på kriterierne køn, alder, region og uddannelse.

Statistisk usikkerhed

Der er på totalen (3.123 interview) en statistisk usikkerhed på +/- 1,8 procentpoint ved 95% signifikansniveau. Den reelle svarandel ligger således med 95 procent sandsynlighed på +/- 1,8 procentpoint omkring den målte svarandel i datamaterialet.

Bag om rekruttering til kvalitative fokusgruppeinterviews

Rekrutteringsguide

Rekrutteringen er gennemført med udgangspunkt i en guide, der er udarbejdet af common agenda RSV.

Målgruppe

Målgruppen er de 6 Core Belief Segmenter identificeret og beskrevet i den kvantitative befolkningsundersøgelse. Der er rekrutteret til 1 fokusgruppe indenfor hvert af de 6 Core Belief Segmenter.

Rekruttering

Rekrutteringen er gennemført med udgangspunkt i Core Belief Segmenteringen. Der er udsendt en mail til respondenter tilhørende det respektive segment med invitation til fokusgruppen. Potentielle deltagere er efterfølgende slutrekrutteret på telefon. Der er i forbindelse med slutrekrutteringen gennemført en validering af respondentens tilhørsforhold til det aktuelle Core Belief segment. Rekrutteringen er gennemført af Norstat Danmark.

Geografi

Den geografiske fordeling af fokusgrupperne er aftalt i samarbejde mellem Democracy X og common agenda RSV med hensyntagen til den geografiske forekomst af de 6 Core Belief Segmenter.

Fokusgrupper

Alle fokusgrupper er gennemført af Democracy x i marts 2025.

Honorering

Deltagere i fokusgrupperne modtog et gavekort på 500 kr. som tak for hjælpen og dækning af eventuelle transportudgifter.

DEMOCRACY X

VELUX FONDEN